

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
FAKULTA
TĚLESNÉ VÝCHOVY A SPORTU

MOŽNOSTI VZDĚLÁVÁNÍ DĚTÍ
S DOWNOVÝM SYNDROMEM

Bakalářská práce

Vedoucí práce:
PhDr. Marie Horázná

Autor práce:
Rita Tesnerová

Srpen 2007

Abstrakt

Název: Možnosti vzdělávání dětí s Downovým syndromem
Subject: The possibilities of education of children with Down's syndrome

Cíl práce: Poukázat na možnosti vzdělávání dětí s Downovým syndromem. Seznámit s diagnózou a v praktické části práce ukázat příklady dvou dětí v integraci. Dokázat, že takto postižené děti jsou vzdělavatelné a lze je zařadit do pracovního procesu, pod dohledem.

Objective: Point out the possibilities of education of children with Down's syndrome. Introduce the diagnosis and in practical part show the example of two children in integration. Prove that it is possible to educate children with such handicap and to include them in the working process, under supervision.

Metoda: Studium a analýza psychologických vyšetření, studium a analýza individuálních vzdělávacích plánů a vysvědčení, studium dalších dokumentů týkajících se sledovaných dětí, rozhovor s pedagogickými pracovníky, rozhovor s rodiči jmenovaných dětí, pozorování dětí při výuce, výchovné činnosti a analýza výsledků činností.

Method: Research and analysis of psychological investigation, research and analysis of individual educational programs and reports, study of other documents concerning the monitored children, interview with pedagogical workers, interview with the parents of named children, observation of children during teaching, educational activities and analysis of activity results.

Výsledky: Děti s Downovým syndromem jsou vzdělavatelné, navíc i v dospělosti mají možnosti se dále vzdělávat a najít tak své uplatnění ve společnosti.

Results: It is possible to educate children with Down's syndrome, moreover they have a possibility of further education in adulthood and find in this manner a way to assert themselves in the society.

Klíčová slova:

Downův syndrom
Integrace
Individuální vzdělávací plán
Speciálně pedagogická centra

Key words:

Down's syndrome
Integration
Individual educational plan
Special pedagogical centers

Touto cestou bych chtěla poděkovat PhDr. Marii Horázné, za vedení a připomínky, které mi poskytla při vypracování bakalářské práce. Poděkování patří též pedagogům ze Základní praktické školy v Pardubicích, kteří mi vždy ochotně vyšli vstříc.

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury. Tato bakalářská práce ani její části nebyly předloženy k obhajobě na jiné vysoké škole. A současně svoluji, aby tato bakalářská práce sloužila k dalším studijním účelům.

Pardubice, 20.08.2007

Rita Tesnerová

Obsah

Úvod	5
Cíle, úkoly, hypotézy	6
Teoretická východiska	
1 Charakteristika Downova syndromu	7
1.1 Co je to Downův syndrom	7
1.2 Etiologie Downova syndromu	8
1.3 Fyziognomie osob s Downovým syndromem	11
1.4 Přidružené choroby a poruchy	14
1.5 Osobnost s Downovým syndromem	18
1.5.1 Rozumové schopnosti	18
1.5.2 Pohybové schopnosti	19
1.5.3 Řeč	20
1.5.4 Sebeobsluha	21
1.5.5 Emocionalita	21
1.5.6 Sociální chování	22
2 Výchova a vzdělávání osob s Downovým syndromem	23
2.1 Období rané péče a předškolního věku	23
2.2 Období školního věku	25
2.2.1 Integrace do běžné základní školy	26
2.2.2 Základní škola praktická	27
2.2.3 Základní škola speciální	29
2.3 Období adolescence	31
2.4 Období dospělosti	33
2.5 Poradenská péče ve speciálně pedagogickém centru	34
Praktická východiska	
3 Kazuistika dítěte s Downovým syndromem	37
3.1 Metody sledování	37
3.2 Místo šetření	38
3.3 Kazuistika č. 1 – Tereza	39
3.3.1 Individuální vzdělávací plán – Tereza	41
3.4 Kazuistika č. 2 – Jiří	56
3.4.1 Individuální vzdělávací plán – Jiří	58
3.5 Výsledky	66
4 Diskuse	70
Závěr	75
Resumé	77
Seznam použitých zkratk	78
Seznam literatury	79
Přílohy	81

Úvod

V práci je popisován Downův syndrom a jeho zvláštnosti. Zabývám se možnostmi vzdělávání takto postižených dětí, jejich prognózou a zda vůbec jsou tyto děti vzdělávatelné.

S mentálně postiženými dětmi jsem pracovala při své odborné praxi na Základní škole praktické a speciální škole mateřské A. Krause v Pardubicích. Zde jsem poznala děti s různými poruchami učení, chování a děti v integraci s mentálním postižením, a to většinou děti s Downovým syndromem.

Tato problematika mě natolik zaujala, že jsem si ji vybrala za námět své bakalářské práce.

V teoretické části práce popisuji Downův syndrom, charakteristiku tohoto syndromu a vysvětluji co to syndrom je. Poukazuji na etiologii Downova syndromu a popisuji fyziognomii dětí s Downovým syndromem.

V praktické části provádím výzkum dvou zvolených dětí, a to dívky a chlapce s Downovým syndromem. Sledovala jsem jejich kasuistiky, IVP, a hodnotila jejich zvládnuté či nezvládnuté dovednosti. Snažila jsem se zamyslet nad jejich další prognózou v běžném životě.

Práce s mentálně postiženými dětmi je náročná, ale velmi zajímavá. Nedovedou o sobě hovořit, prosazovat svá práva, nedovedou se bránit proti křivdám, nedovedou často ani vyjádřit své potřeby a najít si cestu k ostatním lidem, jejichž pomoc ke svému životu nezbytně potřebují.

A připravit je do života, obohatit jim tento „jejich svět“. S tím samozřejmě souvisí otázka možností vzdělávání dětí s Downovým syndromem.

Cíle, úkoly, hypotézy

Cílem teoretické části práce je popis a charakteristika Downova syndromu a také deskripce možností výchovy a vzdělávání osob s Downovým syndromem.

Záměrem praktické části práce je představit dívku a chlapce s Downovým syndromem. Popsat jejich rodinu, psychomotorický vývoj, zdravotní komplikace, vzdělávací proces, přiblížit jejich současný stav, nastítnit prognózu a potřebná opatření do budoucna. Chtěla jsem ukázat, že i děti s postižením, jako je Downův syndrom, mají možnost se vzdělávat, být ve škole úspěšní a šťastní.

Hypotéza zní, do jaké míry jsou děti s Downovým syndromem vzdělávatelné a schopné se zařadit do pracovního procesu. A rovněž rozsah jejich schopností navazovat sociální kontakty.

1 Charakteristika Downova syndromu

1.1 Co je to Downův syndrom

Je téměř jisté, že lidé s Downovým syndromem tu byli vždycky. První zaznamenaná podoba osoby s charakteristickými rysy této diagnózy byla nalezena na oltáři v Cáchách v Německu, s datem vzniku 1505. (Selikowitz, M., 2005)

Jako samostatná diagnóza byl však Downův syndrom uznán až v roce 1866, kdy doktor John Langdon Down, anglický lékař pracující v Surrey, charakteristické rysy tohoto syndromu poprvé popsal.

O lidech s Downovým syndromem se říkávalo, že trpí „mongolismem“. Toto označení vzniklo proto, že se nositelé syndromu podobají svými obličejovými rysy asiátům. Taková označení jsou však dnes zastaralá. Nyní používáme termínu „Downův syndrom“.

„Syndrom je soubor příznaků projevujících se společně. Pokud se u člověka vyskytuje současně několik příznaků typických pro určitý syndrom, říkáme, že jedinec trpí daným syndromem. Vrozený syndrom, kam řadíme i Downův syndrom, patří k poruchám, které jsou zřejmé ihned po narození.“¹

„Downův syndrom je jedním z nejčastějších vrozených syndromů. Patří k nejběžnějším chromozomálním poruchám a je také nejčastěji rozpoznatelnou příčinou mentální retardace.“²

Vyskytuje se průměrně u jednoho ze 700 narozených dětí ve všech etnických skupinách. Rodí se o něco více chlapců

¹ Selikowitz, M. Downův syndrom. Portál, Praha 2005, str. 37.

² Selikowitz, M. Downův syndrom. Portál, Praha 2005, str. 39.

s Downovým syndromem než dívek, ale rozdíl je jen nepatrný. Důvod mírně vyššího výskytu u mužů není znám. Pravděpodobnost, že se matce narodí dítě s Downovým syndromem, vzrůstá s jejím věkem v okamžiku početí. Nárůst je obzvláště patrný po dovršení 35. roku.

1.2 Etiologie Downova syndromu

V každé buňce existuje 46 chromozomů. Ty jsou uspořádány ve dvojicích podle velikosti (Pueschel, 1997). Vytváří tak 23 párů, které číslujeme od největších (chromozom č. 1) po nejmenší (chromozom č. 23) (Long, 1999).

Polovina chromozomů je zděděna od otce a druhá polovina od matky. Pohlavní buňky, tj. spermie a vajíčka, mají oproti jiným buňkám těla pouze poloviční počet chromozomů. 23 chromozomů je tedy ve vajíčku a 23 chromozomů je ve spermii. Po spojení spermie a vajíčka je v buňce úplná sada 46 chromozomů. Jestliže však má zárodečná buňka, spermie nebo vajíčko, nadbytečný chromozom, tj. 24 chromozomů, a jiná zárodečná buňka má 23 chromozomů, vznikne nová buňka, která bude mít 47 chromozomů. Tato buňka se začne dělit a její dělení bude pokračovat (Pueschel, 1997). Výsledkem tohoto dělení bude, že každá buňka člověka bude obsahovat 47 chromozomů (Švarcová, 2000). Jedná-li se o chromozom č. 21, dítě přijde na svět s Downovým syndromem.

A jak že se chromozom navíc do buňky dostal? Vadné dělení buňky nastane v jednom ze tří případů: ve spermii, ve vajíčku nebo během prvního dělení buňky po oplodnění. Mechanismus chybného dělení buněk je stejný ve všech třech

případech. Jedná se o to, že dva chromozomy č. 21 jsou poněkud „slepeny dohromady“ a správně se nedělí. Proces chybného dělení chromozomů se nazývá „nedělení“ (nondisjunkce).

Přibližně 95% dětí s Downovým syndromem má tuto formu chromozomální abnormality, tj. trizomii 21 (viz tab. č. 1).

U 3-4 % dětí s Downovým syndromem se objevuje další chromozomální vada, a to translokace (přemístění) (viz tab. č. 1).

U těchto dětí je celkový počet chromozomů v buňce 46, navíc je chromozom č. 21 připojen k dalšímu chromozomu, takže celkově jsou zde opět tři chromozomy č. 21 přítomné v každé buňce. Rozdíl je v tom, že třetí chromozom č. 21 není „volný“, ale je spojen nebo přesunut k dalšímu chromozomu, obvykle k chromozomu č. 14, č. 21 a č. 22.

Třetím typem chromozomální poruchy u dětí s Downovým syndromem je mozaika (viz tab. č. 1). Ta se vyskytuje asi u 1% dětí s tímto postižením. Je způsobena následkem chybného prvního dělení oplodněné zárodečné buňky. Po narození dítěte se dají nalézt buňky se 47 chromozomy, ale i buňky s normálním počtem chromozomů, tedy se 46. Vytváří se tak jakýsi mozaikový obrázek, odtud název mozaika.

Některé děti mozaikového typu mají méně zřetelné rysy Downova syndromu a jejich intelektuální výkon je v průměru lepší než u dětí s trizomií 21.

Tabulka č. 1

Formy Downova syndromu

Forma	Výskyt (v %)	Nález na chromozomech	Fyzické příznaky a mentální retardace
Trisomie 21. chromozomu	95	nadbytečný 21. chromozom v každé buňce	běžná forma
Translokace	4	přemístění určitého segmentu chromozomu na jiný chromozom v každé buňce	stejně jako u trisomie
Mozaicismus	1	různost buněk - některé mají nadbytečný 21. chromozom, jiné jsou normální	mírnější fyzické příznaky a mentální retardace

Bez ohledu na typ Downova syndromu (trizomie 21, translokace, mozaika) se vždy jedná o chromozom č. 21, který způsobuje specifické rysy a omezuje intelektuální možnosti většiny dětí (Pueschel, 1997).

Proč k Downově syndromu dochází, se zatím nepodařilo uspokojivě vysvětlit. Současné znalosti potvrzují, že k chybnému okopírování genetického materiálu dochází náhodně. Není to tedy způsobeno ničím, co rodiče před a v průběhu těhotenství udělali nebo neudělali (Chvátalová, 2001).

Výskyt Downova syndromu úzce souvisí s věkem matky. Některé důkazy svědčí i pro vztah k věku otce. Pravděpodobnost vady u matky staré 20 let je 1 : 2300. S věkem pravděpodobnost vady narůstá na 1 : 290 ve 30 letech a na 1 : 46 ve věku 45 let.

Příčina toho, že starší ženy mají větší pravděpodobnost porodit takto postižené dítě než ženy mladé, spočívá zřejmě ve stáří vajíček. Od věku, kdy se objeví první menstruace, jsou všechna vajíčka hotová a připravena ve vaječnicích k uvolnění. Poté se uvolňují tempem jednoho vajíčka měsíčně. Vajíčka tedy stárnou společně se ženou. Čím déle

vajíčko žije, tím větší je pravděpodobnost jeho genetického poškození vlivem takových událostí, jako jsou například virové infekce (Long, 1999). Proto lékaři a genetičtí poradci doporučují, aby matky starší 35 let podstoupily prenatalní test, který určí, zda není plod poškozen.

Během posledních 30 let byly vysloveny další teorie o původu Downova syndromu. Vědci zveřejnili, že příčinou Downova syndromu může být působení rentgenových paprsků, podávání různých léků, hormonální nebo imunologické problémy, ale i specifická virová onemocnění. Přesto, že je teoreticky zdůvodněno, že tyto okolnosti mohou vést k chromozomálním abnormalitám, zatím neexistuje přímý důkaz, že kterákoli z těchto možností je pravou příčinou Downova syndromu (Pueschel, 1997).

1.3 Fyziognomie osob s Downovým syndromem

Podoba a funkce každé lidské bytosti jsou určovány geny. Stejně tak jsou i fyzické rysy dítěte s Downovým syndromem ovlivněny jeho genetickou výbavou. Protože dítě zdědilo geny jak od matky, tak od otce, bude se do jisté míry podobat svým rodičům stavbou těla, barvou vlasů, barvou očí, vzrůstem aj. Avšak vzhledem k dodatečné genetické výbavě v chromozomu č. 21 mají děti s Downovým syndromem také fyzické rysy, které je odlišují od jejich rodičů, sourozenců i ostatních dětí bez handicapu.

Protože se chromozom č. 21 nachází v buňkách každého dítěte s Downovým syndromem, má vliv na stavbu těla všech těchto dětí. Právě proto mají děti s Downovým syndromem

mnoho fyzických rysů společných a vypadají téměř jedno jako druhé.

- **Hlava** dítěte s Downovým syndromem je v porovnání se zdravým dítětem poněkud menší. Zadní část hlavy je u většiny dětí plošší, což způsobuje její kulatý vzhled. Měkké části lebky bývají větší a trvá déle, než se uzavřou.
- **Obličej** malých dětí s Downovým syndromem má vzhledem k nedostatečně vyvinutým obličejovým kostem a malému nosu plošší rysy. Nosní můstek bývá poněkud potlačen. Mnohé děti mívají úzké nosní průchody.
- **Oči** mají normální tvar. Oční víčka jsou poněkud úzká a šikmá a ve vnitřním koutku oka je u většiny dětí kožní řasa.
- **Uši** jsou poněkud menší, horní okraj ucha je často přeložen. Stavba ucha bývá někdy mírně pozměněna – ušní kanály jsou úzké (Pueschel, 1997).
- **Ústa** těchto dětí jsou poměrně malá. Některé děti mají ústa stále otevřená a jazyk může vyčnívat mezi rty. Jazyk je totiž pro ústní dutinu relativně velký a při svalové hypotonii, která postihuje i svalstvo úst a žvýkací svaly, se snadno dostává z pootevřených úst ven. Patro v ústech je zpravidla nižší a čelisti jsou malé, což někdy vede k chybnému postavení zubů. Růst zubů bývá opožděn, ale jejich kazivost je relativně nízká (Švarcová, 2000).
- **Krk** dětí s Downovým syndromem bývá širší a mohutnější. U předškolních dětí jsou nápadné volné záhyby kůže vzadu na krku, což se ale může úplně ztratit, až dítě vyroste.

- **Hrudník** může mít zvláštní tvar. Dítě může mít vpáčenou prsní kost, případně může tato kost vyčnívat. U dětí, které mají zvětšené srdce vlivem vrozené srdeční choroby, se hrud' na straně srdce jeví plnější.
- **Břišní** svaly bývají oslabené. Často vyčnívá střed břicha, protože tato svalová oblast není dostatečně vyvinuta. Více než 90% dětí má malou pupeční kýlu, která většinou nevyžaduje chirurgický zákrok a nezpůsobuje potíže.
- **Genitálie** nejsou u většiny dětí postiženy, pouze mohou být poněkud menší.
- **Končetiny** mají obvykle normální tvar. Ruce a chodidla bývají malé a silné. Mnohé děti s Downovým syndromem mají kratší prsty a malíček zakřivený mírně dovnitř. Asi u 50% dětí je pozorována pouze jedna rýha přes dlaně. Otisky prstů bývají oproti jiným dětem také odlišné. Prsty u nohou jsou obvykle kratší, mezera mezi palcem a ostatními prsty bývá u starších dětí větší, na plosce nohy se objevuje rýha. Mnoho z dětí s Downovým syndromem má z důvodu nedostatečné pevnosti šlach ploché nohy. Vzhledem k celkové ochablosti vazů mají děti volné klouby, což ale většinou nezpůsobuje problémy. Mnoho dětí má slabý svalový tonus, menší svalovou sílu a omezenou svalovou koordinaci. Ke zvýšení svalové síly dojde během vývoje dítěte.
- **Plet'** těchto dětí bývá světlá a v dětství je skvrnitá. Během chladného období je kůže suchá, ruce a tváře snadno popraskají. Starší děti a dospělé osoby s Downovým syndromem mívají kůži na omak hrubou (Pueschel, 1997).

- **Růst** dětí s Downovým syndromem závisí na genetických a etnických faktorech, na výživě, hormonech a na určitých vlivech životního prostředí. Obecně však platí, že děti s Downovým syndromem rostou pomaleji než jejich vrstevníci. V průměru dorůstají muži s tímto syndromem 147-162 cm a ženy 135-155 cm.
- **Tělesná váha** závisí na způsobu výživy. Někteří rodiče mají sklon své děti překrmovat a utěšovat sladkostmi, což se ale nepříznivě odrazí na jejich váze a na zvýšené nemotornosti (Švarcová, 2000).

Celkem bylo popsáno více než padesát znaků Downova syndromu. Každý jedinec má však jen určitý počet z těchto znaků. Důležité je zjištění, že inteligence není ve vztahu k počtu znaků, které jsou u osoby s touto poruchou přítomny.

1.4 Přidružené choroby a poruchy

U dětí s Downovým syndromem se častěji než v běžné populaci vyskytují vrozené anomálie trávicích orgánů. U přibližně 12 % těchto dětí nacházíme vrozené změny žaludku a střev. Patří sem uzavření jícnu (oesophagoatresie), zúžený výstup ze žaludku (pylorostenosa), uzavření dvanácterníku (duodenální atresie), absence nervů ve střevní stěně (Hirschsprungova nemoc), nevytvořený řitní otvor (anální atresie) a další. Většina z těchto vrozených anomálií musí být okamžitě chirurgicky odstraněna.

Zhruba 40 % dětí s Downovým syndromem má srdeční vadu. Častěji se jedná o postižení střední části srdce, mohou se ale objevit také otvory v přepážce srdeční komory a vady ve vývoji srdečních chlopní. Je důležité, aby byly srdeční vady rozpoznány již v raném kojeneckém věku. U některých dětí totiž dochází relativně rychle k selhání srdce nebo ke zvýšení krevního tlaku v plicním oběhu, čímž je dále negativně ovlivňován vývoj dítěte.

U osob s Downovým syndromem se často setkáváme s infekcemi. Často trpí onemocněním dýchacích cest, problémem je také větší náchylnost k zánětům uší (otitis). Mnoho mladistvých trpí opakovanými infekčními kožními nemocemi, zvláště v oblasti beder a hýždí.

Zde se naskytá otázka, zda mají děti s Downovým syndromem dostatek ochranných a obranných sil proti infekcím. U těchto dětí však nebyly zjištěny žádné závažné poruchy imunitního systému. Jedná se spíše o malé změny v obranném aparátu.

Problematickou oblastí u osob s Downovým syndromem bývá výživa. V raném kojeneckém věku mají některé děti s Downovým syndromem potíže s přijímáním potravy a v důsledku toho nepřibývají dostatečně na váze. Jedná se zvláště o děti se srdečními vadami. Je-li srdeční vada odstraněna, začnou na váze přibývat normálně.

U osob s tímto syndromem se setkáváme i s problémem opačným, a to s nadváhou. Ta se vyskytuje nejčastěji u mladistvých či starších lidí (Pueschel, 1997). Důsledky nadváhy jsou stejné jako u zdravé populace, tedy zdravotní a psychosociální. Tyto důsledky však nemusejí být plně uvědomované a člověk s Downovým syndromem jimi proto nemusí trpět. Tito lidé berou vlastní tělo jako danost, kterou nemají potřebu měnit. Redukce nadváhy je u těchto osob

problematická, proto je nejlepším řešením její prevence. Ta spočívá v dodržování základů správné životosprávy. Jde především o vytváření správných stravovacích návyků, vyváženou skladbu stravy a pravidelný pohyb (Švingalová, 2003).

Zuby se často prořezávají se zpožděním, někdy mohou chybět, být deformované nebo srostlé. Největším problémem jsou zde však častá onemocnění dásní (paradentóza a gingivitis).

U osob s Downovým syndromem se vyskytují různé formy epilepsie. Bývá jimi postiženo až 8% lidí s tímto syndromem.

Poměrně často se u osob s Downovým syndromem vyskytuje spánková apnoe, což je stav spánkového bezdeší. Spánková apnoe bývá způsobena zúžením hrtanu, zvětšenými mandlemi a polypy. Děti při dýchání sípají a chrápou. Ve spánku pak krátkodobě dochází k výpadku dýchání. Spánková apnoe snižuje podíl kyslíku, což ve dne způsobuje únavu a slabou koncentraci.

Velmi časté je postižení zraku. Asi 3% kojenců, kteří přišli na svět s Downovým syndromem, mají šedý zákal. Při něm dochází k zakalení oční čočky, což zabraňuje dopadu světla na sítnici. Je zde velmi důležitá včasná diagnóza. Není-li šedý zákal brzy po narození operován, může dojít až k oslepnutí dítěte.

Asi 50% dětí s Downovým syndromem bývá krátkozrakých, dalších 20% pak dalekozrakých. Některým kojencům chybí slzné kanálky. U mnoha dětí se objevuje šilhavost (strabismus), zanícená oční víčka (blepharitis), oční třes (nystagmus). U řady osob s tímto syndromem se vyskytuje zkřivení rohovky (keratokonus).

60-80% osob s Downovým syndromem je lehce až středně těžce sluchově postižených. Mezi příčiny můžeme zahrnout mnoho mazu ve zvukovodu, chronický zánět středního ucha, hromadění tekutin ve středouší nebo deformace sluchových kůstek. Někdy se může jednat o narušené odtékání tekutiny ze středního ucha do nosohltanu kvůli překážce, zánětu horních cest dýchacích, zvětšeným polypům nebo chybné funkci Eustachovy trubice.

U osob s Downovým syndromem je třeba dávat pozor na poruchy štítné žlázy. Ačkoli většina dětí s Downovým syndromem má normálně fungující štítnou žlázu, přesto se zde problémy s tímto orgánem objevují častěji než u ostatních dětí. Chybná funkce spočívá buď ve zvýšené produkci hormonu (hyperthyreosa), nebo naopak v produkci snížené (hypothyreosa). Nedostatečná funkce štítné žlázy bývá mnohem častější a vyskytuje se až u 20% lidí majících Downův syndrom.

Problémy s kostmi a klouby bývají u osob s Downovým syndromem časté a týkají se mnohých částí těla. Jednou z takových potíží jsou volné kloubní vazy. V důsledku toho jsou děti s tímto syndromem výjimečně ohebné. Může dojít ale také k subluxacím (vykloubení) a luxacím (vymknutí) kolen a kyčlí.

U lidí s Downovým syndromem jsou také často pozorovány změny v oblasti krční páteře. U 10 až 15% lidí postižených DS dochází k atlantoaxiální (týká se Atlasu a Axisu) instabilitě a u 10 až 12% pak k atlantookcipitální (týká se Atlasu a spodiny lebeční) instabilitě. Obě jsou důsledkem slabých vazů v oblasti zátylku.

I u osob s Downovým syndromem se mohou vyskytnout psychiatrické poruchy. Můžeme se zde setkat s depresemi, poruchami chování či problémy s adaptací. Mladí lidé

s Downovým syndromem často reagují na bolestnou ztrátu extrémním smutkem.

Poruchou, která se objevuje u dospělých osob a souvisí se stárnutím, je Alzheimerova nemoc. Ta postihne 15 až 25% starších lidí s Downovým syndromem.

U osob s Downovým syndromem se vyskytuje větší množství zdravotních problémů než u osob, které se narodili bez této chromozomální poruchy. Ne všichni lidé s Downovým syndromem však mají tyto zdravotní problémy. Mnozí z nich netrpí žádnou z těchto potíží a jsou zcela zdraví. Přesto jsou velmi důležitá pravidelná lékařská vyšetření, která případné potíže objeví a umožní je tak okamžitě léčit. Upevňováním zdraví se výrazně zlepšuje kvalita života lidí s Downovým syndromem (Pueschel, 1997).

1.5 Osobnost s Downovým syndromem

1.5.1 Rozumové schopnosti

Bylo by mylné se domnívat, že úroveň rozumových schopností je u všech dětí s Downovým syndromem stejná nebo velmi podobná. Bylo prokázáno, že u všech dětí s tímto syndromem se vyskytuje mentální postižení. To je však u jednotlivých dětí různě hluboké a má rozmanité specifika. U některých osob byl naměřen intelekt nepříliš vzdálený od normy, u malého množství z nich se pohybuje v pásmu těžkého až hlubokého mentálního postižení. Průměrná hodnota IQ, na niž se shoduje více autorů, odpovídá středně těžkému mentálnímu postižení.

Jedinci s Downovým syndromem se od ostatních mentálně postižených liší věkem, ve kterém dosahují vrcholu svého rozumového vývoje. Do 16 let věku dosahují lidé s Downovým syndromem vrcholu rozumového vývoje v 16% případů, do 18 let ve 35% případů a teprve ve věku 20-37 let dosahuje nejvyššího stupně vývoje plných 48% jedinců s Downovým syndromem. Z těchto údajů vyplývá, že u lidí s Downovým syndromem je nutné pokračovat v aktivním učení až do dospělosti (Marková, Středová, 1987).

Osoby s Downovým syndromem nejsou schopny abstraktního myšlení. Jejich myšlení je těžkopádné a ulpívavé (Švingalová, 2003). Pozornost bývá omezená, mají tendenci odbíhat, vyruší je jakýkoli podnět. Paměť je mechanická. Tito lidé se obtížně orientují v čase, avšak poměrně dobře v jednoduchých praktických situacích (Švingalová, 2003). Velmi dobrá je zde schopnost zrakového vnímání. Tyto osoby jsou schopny poměrně dobře vnímat a rozlišovat podle tvarů, velikostí, barev. To je výhodné jak pro lepší orientaci v předmětech a v prostředí, tak i pro učení.

1.5.2 Pohybové schopnosti

V oblasti pohybového vývoje existují mezi jednotlivými dětmi s Downovým syndromem velké rozdíly. Kromě mentálního postižení brzdí rozvoj hybnosti těchto dětí i svalová ochablost či srdeční vady. Vývoj motoriky dítěte postupuje v typickém sledu jako u ostatních dětí: zvedání hlavy, otáčení se, sezení, lezení, stání a chůze. Později se přidávají další komplikovanější dovednosti, jako je běh, chůze po schodech, skoky a poskoky. Také pohyby ruky se

vyvíjejí v obdobném pořadí jako u zdravých dětí: držení, mačkání, natahování, bouchání, uchopování.

Pohybové schopnosti osob s Downovým syndromem jsou omezené. Hrubá motorika bývá vyvinuta poměrně dobře. Jemná motorika však bývá vyvinuta špatně, což se projevuje neobratností při práci rukou (Machová, 1993). Tyto děti bývají nešikovné, neobratné, mají potíže s nacvičováním jednoduchých úkonů.

1.5.3 Řeč

Děti s Downovým syndromem mají potíže s osvojením řeči, neboť se jedná o velmi složitý proces. Pro tyto děti je charakteristický opožděný vývoj řeči (Pueschel, 1997). První slova se objevují mezi druhým a třetím rokem. Jednoduché věty tvoří tyto děti asi ve čtyřech letech a souvětí pak asi v pěti letech. Protože školní docházka těchto dětí začíná zpravidla až mezi 7.-8. rokem věku, někdy i později, mají na to, aby zvládli mluvení, dostatek času.

Ve vývoji se střídají období stagnace a zjevných pokroků (Lechta, 2002). Dítě řeči dříve rozumí, než ji začne samo používat. Tak je tomu i u zdravého dítěte, jenže u dítěte s duševním opožděním je časový rozdíl mezi rozuměním řeči a vlastním řečovým projevem podstatně delší.

Děti s Downovým syndromem často obtížně vyslovují. Řeč je patlavá, někdy jim nerozumí ani nejbližší okolí. Vymýšlejí si vlastní pojmenování, ve slovech přehazují slabiky. Místo lokomotiva vysloví kolomotiva, místo kominík řeknou kominík. Pro tyto děti je charakteristické drsné

zabarvení hlasu a celkově zúžený hlasový rozsah. Všeobecně známá je dobrá napodobovací schopnost a dobrý hudební sluch. Obě tyto schopnosti se dají vhodně využít v rámci logopedické intervence (Lechta, 2002).

1.5.4 Sebeobsluha

Úroveň sebeobsluhy je u osob s Downovým syndromem poměrně dobrá (Švingalová, 2003). Tito jedinci obvykle s osobní hygienou, s oblékáním a s jídlem nemívají větší problémy (Long, 1999).

Právě v sebeobsluze bývají rozdíly mezi dětmi s Downovým syndromem a dětmi s jiným duševním opožděním. Děti s Downovým syndromem jsou na tom lépe. Důležitá je zde skutečnost, že při dobrém vedení jsou i těžce mentálně postižení s Downovým syndromem schopni nabýt samostatnosti v péči o vlastní osobu.

1.5.5 Emocionalita

Děti s Downovým syndromem jsou obvykle dobře naladěné, klidné, neagresivní, milé a přítulné (Švingalová, 2003). Bývají bezstarostné, šťastné, přátelské a vděčné za láskyplnou péči (Long, 1999).

1.5.6 Sociální chování

Děti s Downovým syndromem navazují celkem snadno sociální kontakt, pomaleji se však adaptují na nové situace a na neznámé prostředí. Bývají milé, sociabilní, často jsou velmi napodobivé. Mívají dobrou náladu, jsou euforické, dobromyslné, ochotné ke spolupráci. Pokud se však jedná o dítě negativistické, tak to naopak nespolupracuje téměř vůbec. Vůle dětí s Downovým syndromem bývá labilní, jsou netrpěliví, vyžadují vlastní tempo a dodržování určitých rituálů.

Z dětí s Downovým syndromem vyrůstají šťastní a spokojení lidé. Věnuje-li se jim dostatečná péče a pozornost, mohou se někdy naučit dost na to, aby si zvládli zařídit svůj vlastní život. Ti, kterým se podaří najít zaměstnání, se stávají spolehlivými a veselými spolupracovníky, kteří jen zřídka kdy zameškají práci kvůli onemocnění (Long, 1999).

2 Výchova a vzdělávání osob s Downovým syndromem

2.1 Období rané péče a předškolního věku

Narození dítěte s Downovým syndromem vyvolá v každé rodině stavy deprese, zoufalství a beznaděje. Matka dítěte prodělává při zprávě o jeho postižení šok.

Mnozí rodiče mají několik týdnů i měsíců po narození dítěte obavy, zda budou moci takto postižené dítě milovat a starat se o ně. Pokoušejí si představit budoucnost se svým dítětem, přemýšlejí o různých těžkostech i o tom, jak vše zvládnou.

Pro optimální zvládnutí nelehké situace, ve které se rodina s postiženým dítětem nalézá, může výrazně pomoci raná péče, která se po vzoru zahraničí i v České republice rozvíjí a prosazuje. Termínem raná péče rozumíme systém služeb a programů, které se poskytují dětem ohroženým v sociálním, biologickém a psychickém vývoji, dětem se zdravotním postižením a jejich rodinám s cílem předcházet postižení, eliminovat nebo zmírnit jeho následky a poskytnout rodině i dítěti možnost sociální integrace.

Vychází se zde z poznatku, že mozek malého dítěte je schopen v mnohem větším rozsahu regenerace a kompenzace vzniklých poškození. Jde tedy o to, aby se ještě v období, kdy je mozek dítěte plastický, začalo se speciálními edukativními aktivitami.

Služby rané péče mají být poskytovány od zjištění rizika nebo postižení tak, aby zvyšovaly vývojovou úroveň dítěte v oblastech, které jsou postižením ohroženy, do doby, než

je dítě zařazeno do některého typu školského zařízení (Vítková, 2004).

Ranou péčí pro rodiče dětí s mentálním postižením u nás zajišťují speciálně pedagogická centra pro mentálně postižené. Pracovníci těchto center by měli umět nalézt cestu k rodičům, získat si jejich důvěru a navázat s nimi kontakt tak, aby jim mohli pomoci vychovávat dítě k co nejpřirozenějšímu a nejšťastnějšímu životu. Ranou péčí poskytují pracovníci speciálně pedagogických center především formou ambulantní péče a návštěvami v rodinách.

Nikdo z rodičů není připraven na to, že bude vychovávat dítě s Downovým syndromem, a mnozí rodiče si tak v této situaci nevědí rady. Odborná pomoc je proto zaměřována nejen na děti, ale i na jejich rodiče, sourozence a další členy rodiny. Postižené dítě potřebuje především klidné prostředí plné lásky, úcty a vzájemného porozumění. Čím více je kolem něho nesrovnalostí, hádek, sporů, tím více dítě trpí.

S výchovou dítěte je nutné začít od narození, od samého počátku života. Především u postiženého dítěte záleží na každé hodině startu do života, ani den by neměl být promarněn. Musíme počítat s tím, že vývoj dítěte s Downovým syndromem bude pomalejší a obtížnější než vývoj dětí zdravých.

Děti s Downovým syndromem mohou v předškolním věku navštěvovat buď speciální mateřskou školu pro mentálně postižené denního, případně internátního typu, běžnou mateřskou školu, nebo speciální třídu pro mentálně postižené děti při běžné mateřské škole.

Speciální mateřská škola pro děti s mentálním postižením ve své výchovně-vzdělávací nabídce uspokojuje potřeby

mentálně postiženého dítěte a vytváří optimální podmínky pro jeho rozvoj. Zajišťuje soustavnou péči v oblasti rozvíjení řeči, myšlení, hrubé a jemné motoriky, sociálním i citovém vývoji. Děti jsou vedeny k samostatnosti, sebeobsluze a odpovědnosti. Pomocí individuálních i kolektivních her se rozvíjí jejich smyslové vnímání, rozumové schopnosti, ale i spolupráce s jinými dětmi. Soustavně se rozvíjí i praktické dovednosti a správné životní návyky (Švarcová, 2000). Současně jsou tyto mateřské školy významnou diagnostickou institucí. Podílejí se na rozhodnutí, do jaké školy dítě zařadit, až dosáhne věku šesti let.

Předškolní vzdělávání dětí s postižením má svým pojetím a výchovným zaměřením pozitivní vliv na pozdější úspěšnost dětí, jejich výkony i schopnost společenské integrace (Renotierová, Ludíková, 2003). Je přínosem nejenom pro dítě, ale i pro celou rodinu. Dítě si rozšíří okruh známých tváří, matka zase pozná, že se dítěti vede dobře i mimo domov. Mateřská škola je pro dítě prvním krokem k získání samostatnosti (Pueschel, 1997).

2.2 Období školního věku

Většině dětí s Downovým syndromem se při vstupu do školy otevře zcela nový svět. Děti, které mohou navázat na zkušenosti z mateřské školy, to mívají snazší. Jestliže dítě mělo již předtím příležitost hrát si s ostatními dětmi, bude vycházet i se svými spolužáky ve škole. Dítě, které je doma zvyklé pomáhat, se bude snažit ve škole pomáhat učiteli a bude si po sobě umět uklízet. Pokud se dítě doma naučilo naslouchat a byl-li podporován rozvoj

jeho řeči, neměly by se ani ve škole objevit problémy s komunikací. Souhrnně lze říci, že dítě, které nebylo vychováváno příliš úzkostně ani zanedbáváno, dítě, které se naučilo respektovat práva ostatních, se bez větších problémů přizpůsobí školnímu režimu.

Děti s Downovým syndromem si na školu poměrně rychle zvyknou. Potíže s adaptací se však mohou objevit u dětí, které předtím měly jen malý kontakt se svým okolím, vyrůstaly v ochranné atmosféře a jsou fixované na matku. Tuto vazbu je potřeba postupně odbourávat. Velmi důležitou roli zde hraje spolupráce mezi učiteli a rodiči dítěte. Společně musí vytvořit atmosféru bezpečí, ve které se bude dítě cítit spokojeně.

Škola má v dětech s Downovým syndromem probudit pocit vlastní identity, sebeúcty a radosti ze života. V neposlední řadě je úkolem školy položit dítěti základy pro život. V období povinné školní docházky mohou být děti s Downovým syndromem podle závažnosti svého mentálního postižení integrovány do běžné základní školy, mohou navštěvovat Základní školu praktickou, nebo Základní školu speciální. Při ZŠ speciální existují ještě rehabilitační třídy, a to pro děti s hlubokým mentálním postižením, které nejsou schopny absolvovat ZŠ speciální.

2.2.1 Integrace do běžné základní školy

Snahou současné speciální pedagogiky je integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných Základních škol.

Požadavky kladené na běžnou základní školu při vzdělávání žáka s mentálním postižením jsou stanoveny Vyhláškou č. 73/2005 Sb., O vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.³ Kromě pedagogů musí být připraveni na příchod mentálně postiženého žáka také spolužáci a jejich rodiče.

Základní škola, která se rozhodne pro přijetí mentálně postiženého žáka, musí učinit určitá opatření. Mezi základní opatření patří snížení počtu žáků ve třídě, přijetí asistenta pedagoga, zajištění didaktických materiálů, speciálních učebnic a dalších pomůcek. Vyžaduje-li to zdravotní stav žáka, pak je třeba odstranit bariéry ve školní budově, vybudovat odpočinkový kout či zajistit dopravu žáka do školy.

Integrovaný žák je vzděláván podle individuálního vzdělávacího plánu. Ten je sestaven na základě některého ze vzdělávacích programů pro žáky s mentálním postižením. Individuální vzdělávací plán vypracovává třídní učitel ve spolupráci s pedagogickým asistentem, ostatními vyučujícími, odborným garantem, ředitelem školy.

2.2.2 Základní škola praktická

Základní vzdělávání, kterým se dosahuje stupně základního vzdělání, se realizuje oborem vzdělání základní škola. Dle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání - příloha upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením./RVP ZV-LMP/

³ Příloha č. 1.

RVP ZV- LMP je součástí Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Do této formy vzdělávání patří právě Základní škola praktická.

Vzdělávací proces se přizpůsobuje úrovni psychického a fyzického rozvoje žáků. Vzhledem k variabilitě schopností a úrovni vědomostí a dovedností, je nezbytné při vzdělávání uplatnění přístupů odpovídajících vývojovým a osobnostním specifikům žáků.

Základní vzdělávání navazuje na výchovu v rodině a na předškolní vzdělávání. Je jedinou etapou vzdělávání, kterou povinně absolvuje celá populace žáků ve dvou obsahově, organizačně a didakticky navazujících stupních. A to první stupeň a druhý stupeň.

Cíle základního vzdělávání:

- umožnit žákům osvojit si strategii učení a motivovat je pro celoživotní učení,
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů,
- vést žáky k všestranné a účinné komunikaci,
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní a druhých,
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako samostatné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali práva a naplňovali své povinnosti,
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situacích, rozvíjet vnímavost a vztahy k lidem, svému prostředí i k přírodě,

- učit žáky chránit a rozvíjet své fyzické, duševní a sociální zdraví,
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti.

Hodnocení výsledků vzdělávání:

Vysvědčení vyjádřeno klasifikačním stupněm, slovním hodnocením nebo kombinací obou způsobů. O způsobu hodnocení rozhoduje ředitel školy se souhlasem školské rady.

2.2.3 Základní škola speciální

Je to nástupnická organizace pomocné školy se vzdělávacím programem pomocné školy a rehabilitačním programem pomocné školy. A řídí se principy Rámcového vzdělávacího programu pro vzdělávání v základní škole speciální. /RVP ZŠS/

Svým pojetím navazuje na přílohu RVP ZV-LMP upravující vzdělávání s lehkým mentálním postižením. Respektuje opoždění psychomotorického vývoje žáků se středně těžkým a těžkým mentálním postižením.

Vymezuje podmínky pro speciální vzdělávání žáků s různým stupněm mentálního postižení. Umožňuje využití podpůrných opatření zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáků, dle Vyhlášky č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných.

Podporuje přípravu na společenské uplatnění, popřípadě na výkon jednoduchých pracovních činností.

Vzdělávání v základní škole speciální může s předchozím souhlasem ministerstva trvat deset ročníků, první stupeň je tvořen 1.-6. ročníkem, druhý stupeň 7.-10. ročníkem.

Formy vzdělávání žáků se zdravotním postižením:

- v základní škole speciální,
- formou individuální integrace ve třídách základní školy,
- formou skupinové integrace ve třídě, oddělení nebo skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v základní škole nebo v základní škole zřízené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení.

Cíle vzdělávání:

cíle vzdělávání v základní škole speciální jsou totožné jako cíle vzdělávání v základní škole praktické.

Hodnocení:

Výsledky vzdělávání v základní škole speciální se hodnotí slovně.

Rehabilitační třídy při základní škole speciální

Zde se vzdělávají děti s tak závažným mentálním postižením, které jim znemožňuje vzdělávat se v základní škole praktické nebo v základní škole speciální, ale umožňuje jim, aby si v přizpůsobených podmínkách a za odborného speciálně pedagogického vedení, a to psycholog,

pedagog, lékař, fyzioterapeut a sociální pracovník, osvojili elementární vědomosti, dovednosti a návyky, díky kterým získají alespoň určitou míru soběstačnosti, naleznou vhodnou formu komunikace se svým okolím a bude rozvíjena jejich motorika.

Rehabilitační třídy při základní škole speciální umožňují žákům s těžkým mentálním postižením, případně žákům s více vadami, uplatnit jejich ústavou garantované právo na vzdělání.

Výchovně vzdělávací práce je proto zaměřena na rozvíjení komunikačních dovedností, na rozvíjení pohyblivosti a na nácvik základů sebeobsluhy. Neméně důležitým posláním rehabilitačních tříd při základní škole speciální je kultivace osobnosti žáků a působení na jejich chování tak, aby soužití s nimi nekladlo mimořádné nároky na jejich okolí.

2.3 Období adolescence

Hlavním úkolem veškerého vzdělávání od dětství až po dospívání je příprava člověka na život v dospělosti (Pueschel, 1997). Charakteristickou aktivitou dospělého člověka je práce. Právě prací se člověk integruje do společnosti a seberealizuje se jako její platný člen. Nejinak je tomu u mentálně postižených, tedy i u dětí s Downovým syndromem.

Žáci s Downovým syndromem pokračují po ukončení povinné školní docházky ve svém vzdělávání v odborných učilištích nebo v praktických školách. Tady získají vědomosti a dovednosti potřebné ke svému praktickému uplatnění.

Odborné učiliště

Odborná učiliště jsou zřizována pro absolventy základních škol praktických. Těžiště práce spočívá v přípravě žáků na profesní uplatnění, důraz je tudíž kladen na předávání praktických dovedností.

Odborná učiliště nabízejí řadu učebních oborů, z nichž si žáci volí podle svých schopností a zájmů. Mezi nabízenými učebními obory můžeme najít nožířské práce, elektrotechnické a strojně montážní práce, papírenské práce, cukrářské práce, pekařské práce, pletařské práce, šití oděvů, obuvnické práce, truhlářské práce, sklenářské práce, stavební práce, pěstební a lesnické práce, sadovnické a květinářské práce, práce ve zdravotnických a sociálních zařízeních, kuchařské práce, prodavačské práce a mnoho dalších. Délka studia v odborném učilišti je dva nebo tři roky.

V odborném učilišti je také zajišťována příprava pro výkon jednoduchých činností žáků, kteří jsou schopni samostatně pracovat, ale jejichž činnost musí být řízena jinými osobami. Tato příprava trvá jeden rok.

Praktická škola

Praktická škola je určena pro mentálně postižené i jinak znevýhodněnou mládež, která se vzhledem ke svým rozumovým schopnostem, případně i dalším postižením, nemůže vzdělávat v odborných učilištích ani v jiných středních školách.

Další možností pro postižené DS jsou tranzitní programy.

Tranzitní program je systém přípravy a podpory mladých lidí se zdravotním postižením v jejich přechodu ze školy do dalšího života, v oblastech dalšího studia, zaměstnání, aktivit pro volný čas, soběstačnosti v běžných denních činnostech, bydlení, mezilidských vztahů a osobního rozvoje.

Výhody tranzitních programů:

- prevence nezaměstnanosti,
- praxe usnadňuje přechod ze školy do zaměstnání,
- student si může vyzkoušet různé typy práce v běžném prostředí,
- student i zaměstnavatel si vyzkouší nezávazně spolupráci.
- pomoc při zapracování.

2.4 Období dospělosti

Kurzy k doplnění vzdělání

Kurzy k doplnění vzdělání jsou další z nabízených možností, kterou mohou dospělé osoby s mentálním postižením, tedy i osoby s Downovým syndromem, využít. Je mnoho dalších příležitostí, kde mohou postižení s DS získat vědomosti a zároveň najít své uplatnění, a to v programech občanských sdružení jako například Sdružení pro mentálně postižené ČR, Klub rodičů a přátel dětí s Downovým syndromem, Studium Oáza, Klub okénko.

2.5 Poradenská péče ve speciálně pedagogickém centru

Děti s Downovým syndromem mají ve své péči speciálně pedagogická centra pro mentálně postižené.

Speciálně pedagogická centra pro mentálně postižené jsou speciální školská zařízení zřizovaná většinou při speciálních mateřských školách pro mentálně postižené, základních školách praktických nebo speciálních školách. Poskytují poradenské služby školám a školským zařízením pro mentálně postižené, rodičům postižených dětí, orgánům státní správy ve školství a orgánům dalších resortů a iniciativ, které zabezpečují péči o mentálně postižené.

Vznik speciálně pedagogických center pro mentálně postižené byl vyvolán potřebou koncentrovat a systematizovat poradenský servis pro děti s mentálním postižením, jejich rodiče i učitele škol, ve kterých jsou tyto děti vzdělávány. A to po roce 1990.

Funkce SPC jsou diagnostické, psychologické a pedagogické.

Personální obsazení speciálně pedagogického centra pro mentálně postižené tvoří speciální pedagogové se specializací na psychopedii a logopedii, psycholog a sociální pracovník (Švingalová, 2003).

Speciálně pedagogické centrum pro mentálně postižené plní zejména tyto úkoly:

- vyhledává děti a mladistvé s mentálním postižením,

- podílí se na řešení problémů rodin s mentálně postiženým dítětem a zabezpečuje účast členů rodiny na rehabilitačně terapeutickém působení,
- provádí komplexní speciálně pedagogickou a psychologickou diagnostiku,
- na základě dlouhodobého sledování a komplexního posouzení navrhuje přiměřený způsob výchovy a vzdělávání mentálně postižených,
- sleduje a vyhodnocuje vhodnost zařazení a školní úspěšnost sledovaných dětí,
- pomáhá v otázkách profesní orientace mentálně postižených dětí a mladistvých,
- vykonává poradenskou činnost v otázkách formování partnerských vztahů a řeší krizové situace v této oblasti,
- spolupracuje při výchově a vzdělávání integrovaných mentálně postižených dětí,
- pro orgány státní správy ve školství připravuje komplexní podklady k rozhodnutí o přeřazení mentálně postižených dětí do speciálních mateřských škol, základních škol praktických, základních škol speciálních,
- soustřeďuje a zapůjčuje speciální pomůcky, učebnice, odbornou literaturu apod.,
- zabezpečuje vzdělávání rodičů mentálně postižených dětí,
- poskytuje konzultace rodičům, pedagogickým pracovníkům a veřejnosti, zkrátka všem, kteří přicházejí do styku s mentálně postiženými,

3.2 Místo šetření

Své šetření jsem prováděla v zařízení, které jsem navštěvovala po dobu mé praxe. Přesná adresa a název je následující: Základní škola praktická a Speciální mateřská škola Pardubice, A. Krause 2344-5. Nachází se v městské části Pardubic Dukla. Z původní jedné Zvláštní školy v Pardubicích vznikla a odloučila se druhá, která má navíc integrované děti s Downovým syndromem. Takto zde funguje 10 let. Celkový počet dětí na škole je 96 a ve školce 8 dětí v jednom oddělení.

Škola nabízí řadu zájmových kroužků, které jsou pro žáky bezplatné. Například kynologický, dramatický, sportovní hry, výuka angličtiny, dopravní výchova, flétna, výpočetní technika. Kroužky probíhají 1x týdně. U dětí velmi oblíbené a hojně navštěvované. Na škole je vybavená keramická dílna s keramickou pecí, pracovna dívek, kde jsou sporáky, pračka, nádobí a podobně. Zde se dívky učí domácím pracím. Pro chlapce je tu dílna se spoustou nářadí, ponkem, atd. Na škole je samozřejmě i tělocvična, i když podle mého názoru dosti malá, vybavena standardně.

Při škole pracuje školní družina, a to pouze v odpoledních hodinách. Aktivita školní družiny jsou: výlety, ekologická výchova, keramika, aj. Je zde i malá školní jídelna, kterou navštěvuje asi třetina všech dětí školy.

Děti absolvují školu v přírodě, plavecký výcvik, lyžařský výcvik.

Žáci využívají počítače, a to i speciální program pro základní školy praktické „Školáček“. Program obsahuje výuku Čj, M, Prvouky.

Škola dbá na kulturní akce pro děti. Učitelé navštěvují s dětmi pravidelně kino, divadlo, různé výstavy, besedy se známými osobnostmi.

U dětí je maximálně podporována manuální zručnost, a to zvýšeným počtem hodin pracovního vyučování.

Výuka začíná běžně v 8 hodin. Čj a M se vyučuje hned zrána, kdy se děti nejvíce soustředí a nejsou tolik unaveny. Potom následují ostatní předměty, často chodí ven do přírody, na školní zahradu apod. Důležité je také střídání činností, používání kompenzačních pomůcek.

Ve škole pracují dvě asistentky pedagoga, které docházejí za žáky do tříd a spolu s třídními učitelkami sestavují výukový plán pro děti s Downovým syndromem. Školu navštěvují děti s různými typy poruch učení, poruch chování, omezenými rozumovými schopnostmi, DMO, ADHR, nepodnětným rodinným prostředím a podobně.

3.3 Kazuistika č. 1 - Tereza

Osobní anamnéza:

- o Tereza H. 14 let, dg. Downův syndrom, hyperaktivita,
- o narozena předčasně v 7. měsíci těhotenství, jako druhé dítě,
- o porod byl spontánní,
- o prodělala srdeční operaci ve třech měsících po narození,
- o od 4. měsíce po narození s ní matka cvičí dle Vojtovy metody,

- o levostranná lateralita,
- o má oční vadu - krátkozrakost /2,5 dioptrie/,
- o navštěvovala Speciální mateřskou školku od 5 let, a to A. Krause v Pardubicích,
- o v osmi letech nastoupila do Základní školy praktické,
- o matka se s ní doma učí podle metody Reuvena Feuersteina, po dohodě s učitelkou a asistentkou pedagoga i ve škole, aby učení probíhalo stejným způsobem,
- o Terezu baví jezdit na kole, což se naučila za pomoci rodiny, ráda navštěvuje divadlo, ráda poslouchá hudbu, maluje, zúčastňuje se s matkou každé prázdniny letních pobytů na Hájence, kde probíhá učení formou her a zároveň funguje pobyt jako letní tábor,
- o Tereza se zvládla naučit plavat, jezdit na kole, lyžovat, tancovat, což je její oblíbená činnost.

Rodinná anamnéza:

- o matka je zdravá, v roce porodu Terezy jí bylo 32 let,
- o otec také bez zvláštních onemocnění, v roce narození dcery mu bylo 32 let,
- o starší sestra je narozena o dva roky dříve, je zdravá, navštěvuje střední školu,
- o matka pečuje o Terezu doma,
- o v rodině není žádné mentální postižení jiných příbuzných.

Současný stav:

- o Tereza chodí do 4. třídy základní školy praktické,
- o žije společně s rodinou doma, jezdí společně na dovolené, s matkou jezdí každoročně do Jánských lázní,
- o ve škole se zlepšila,
- o matka ji vede k samostatnosti, ručním a domácím pracím,
- o se sestrou vychází velice dobře,
- o zlepšila se pozornost, orientace ve městě,

Prognóza:

- o Tereza nastoupí do Praktické školy Svítání,
- o zdokonalí se v činnostech, které ji vždy bavily: vaření, údržba zahrady, šití,
- o zapojí se tak do tranzitního programu jako pomocná síla v kuchyni.

3.3.1 Individuální vzdělávací plán - Tereza

Školní rok:	2005 – 2006
Jméno a příjmení dítěte:	TEREZA H.
Datum narození:	9. 4. 1992
Třída:	4.
Škola:	Základní škola praktická a Speciální mateřská škola, Artura Krause 2344- 45, Pardubice

Základní údaje o žákovi:

Diagnóza: Downův syndrom, hyperaktivita, artikulační neobratnost, vada očí – krátkozrakost (2,5dioptrie).

Ve 3. ročníku zvládla učivo dle IVP takto:

Samostatně rozlišuje písmena abecedy, spojování písmen ve slabiky, slova činí potíže. Zvládá diktát písmen, diktát slabik nebo slov zůstává problémem. Je schopna samostatného popisu, potíže činí některá velká písmena. Zlepšilo se čtení slov víceslabičných, porozumění textu do 3-5 vět.

Konkrétní představa o přirozených číslech v oboru do 20 je dobrá, do 10 bez názoru, do 20 lépe s názorem. Numerace v obou směrech je bez potíží. Porovnávání čísel v oboru do 20 je výborné, rozklad přes 10 činí potíže, orientace na ose nad 10 bývá nepřesná. Sčítání a odčítání čísel do 20 pouze s názorem. Rozezná mince a bankovky v oboru 1-100, ráda si hraje na obchod. Nepřesné užití pravítka při rýsování čar. Rozlišuje základní geometrické tvary, správně se orientuje před, za, nahoře, dole. Zvládá diktát číslic do 20. Při výuce dokáže obsluhovat počítač, snaha o elementární dovednosti na počítači.

Ve výchovách byla Tereza více zařazena do společné práce celého třídního kolektivu, v hodinách Tv, Hv bez asistence. Pracovala se zájmem, snahou a samostatně. Při Pv byla práce zaměřena především na činnosti související s běžným životem (šití, obchod). I nadále je však nutné prohlubovat jemnou motoriku rukou a pečlivost při práci. Po celý školní rok chodila Terezka v rámci řečové výchovy na pravidelnou činnost s logopedkou, zlepšení artikulace, zvýšené sebevědomí.

V současném roce Tereza navštěvuje 4. ročník ZŠP a je ve třídě s dalšími 10 dětmi pátého ročníku. Žákyně je vzdělávána podle IVP společně s pedagogickou asistentkou v hodinách M, Čj, Př/Vl a Vv, v ostatních výchovách pracuje samostatně společně s pátým ročníkem bez asistence.

Nástup do 4. ročníku ve školním roce 2005 – 2006. Počet žáků: 11 (10 žáků v 5.roč. a 1 žák ve 4. roč.)

Cíle IVP:

- Výchovně vzdělávací práci zaměřit na rozvíjení a kultivaci osobnosti žákyně, poskytování vědomostí, dovedností a návyků potřebných v praktickém životě.
- Důraz klást na činnostní pojetí vyučování. Soustavně navozovat učební situace, které poskytují příležitost k naplnění poznávacích a hodnotových cílů vyučování.
- Zajistit prostor k aktivnímu tvořivému učení, zaměřenému na zvyšování samostatnosti.

Český jazyk – mluvnice

- o Upevňování písmen abecedy (velká, malá, psací, tiskací)
- o Věta jako jazykový celek. Začátek a konec věty. Druhy vět – oznamovací, rozkazovací, tázací
- o Správné napojování písmen ve slabiky, slova
- o Další prohlubování správných návyků při psaní velkých písmen
- o Rozvoj grafomotorických dovedností, uvolňovací cviky

- o Diktát písmen (střídání velkých, malých), diktát slabik
- o Doplnění písmen, spoj obrázek s písmenem – využití počítače (lekce Terrasoft)

Český jazyk – sloh

- o Vypravování
- o Vhodné oslovení
- o Adresa – znalost vlastní adresy
- o Otázky a odpovědi
- o Doplnění vhodných slov
- o Chování v dopravních prostředcích
- o Rok v přírodě
- o Dny v týdnu, měsíce

Český jazyk – čtení

- o Prohloubení výcviku čtení (globální metoda)
- o Rozšíření a zpřesňování slovní zásoby
- o Čtení s porozuměním – vyprávění děje
- o Čtení jednoduchých vět s porozuměním – prohlubování dovedností
- o Práce s dětskými časopisy, vyhledávání známých písmen, slabik, slov
- o Dramatizace jednoduchých textů a kultura mluveného projevu

Matematika

- o Konkrétní představa o přirozených číslech v oboru do 100 (číselná osa, porovnávání čísel)
- o Sčítání a odčítání v oboru do 20
- o Numerace v oboru do 100 – znalost čtení a psaní číslic do 100
- o Diktát číslic, příkladů
- o Počítání s penězi (rozlišení, dražší – levnější),
- o Využití vztahu o n – více, o n – méně
- o Slovní úlohy s použitím platidel
- o Seznámení s pojmem polovina
- o Určování času na půlhodiny
- o Hodiny $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, celá; ráno, poledne, večer
- o Jednotka délky – 1 metr, měření
- o Jednotka hmotnosti – 1 kilogram, vážení
- o Sčítání a odčítání desítek, násobky čísla 10
- o Násobky čísla 2

Geometrie

- kreslení křivých a přímých čar
- práce s pravítkem (měření)
- přímka – rýsování
- poznávání geometrických tvarů
- vztahy nad, pod, vedle, před, za (doplněny počtem – prohlubování učiva)

Vlastivěda

- o Rodina
- o Den, týden, měsíc, rok, roční období
- o Orientace v okolí školy, ve škole
- o Krajina ve které žijeme, voda v krajině – základy
- o Jak cestujeme
- o Jak se chovat na silnici
- o Město a vesnice

Přírodověda

- o Příroda
- o Rok, roční období
- o Podzim
- o Části zvířecího těla
- o Části lidského těla
- o Zima
- o Hygiena
- o Jaro
- o Rostliny, stromy
- o Léto

S Terezkou navazujeme na probrané učivo ve 3. ročníku v prvouce. Témata jsou vybrána a přizpůsobena možnostem žákyně. Pracovní sešit a učebnici Terezka používat nebude. Témata budou kopírována a vybírána i z jiných učebnic a knih. Hodnocena bude do ŽK. V letošním školním roce se budeme snažit o větší samostatnost.

Pracovní vyučování

- o Zlepšit jemnou motoriku rukou (tkaničky, knoflíky, zip).
- o Pečlivost a trpělivost při práci
- o Velký důraz na praktické činnosti ze života (nákupy, vaření, úklid, cestování, telefonování, obchod)
- o Zapojení do třídního kolektivu bude 100%.

U Terezky se dá využít velká chuť k práci a samostatnost. V těchto hodinách bude pracovat dle tématického plánu 5. třídy, kde je kmenovou žákyní.

Hudební a tělesná výchova

V obou předmětech se Terezka zapojí bez asistence. Obsahem učiva jsou tématické plány pro 5. ročník.

Výtvarná výchova

Práce za pomoci pedagogické asistentky společně s celou třídou dle plánu Vv pro 5. ročník.

Řečová výchova

Individuální logopedická péče bude probíhat ve třídě s třídní učitelkou.

Volba pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů

Volba a výběr pedagogických postupů a metod je přizpůsobena individuálním a specifickým potřebám žákyně. Je respektováno vlastní tempo práce, kterému odpovídá rozvržení času a sil, které je závislé na zaujetí, tvořivosti a vlastní iniciativě žákyně.

Pěstitecké práce /PP/	poč. hod	Dílenské práce /DP/	poč. hod	Práce v domácnosti /PD/	poč. hod
I. Květiny - ošetřování pokoj. květin, - množení, přesazování.	5 5	I. Práce s papírem a kartonem - „divadýlko“ - herbář, - výroba Eko papíru.	8 4 4	I. Sebeobsluha. Osobní hygiena - hygiena těla, - hygiena ženy.	4 2
II. Ovoce, zelenina, okopaniny - klíčení, - herbář rostlin, - pěst. a sklizeň zeleniny.	4 4 4	II. Práce s model. hmotou - odlévání ze sádry, - modelovací hlína /obrázek/.	4 4	II. Hygiena provozu domácnosti - mytí nádobí, podlahovin, prach, hyg. WC, koupelny, - kultura oblékání.	4 4 4
III. Půda - zpracování půdy na podzim a na jaře, - kompost.	10 2	III. Práce montážní a demontážní - merkur, - lego.	12	III. Výživa a příprava pokrmů - bezmasý oběd, - pomazánka, moučník, - sestavení jídelníčku, - obsluha el. spotřebičů.	4 6 2 2
IV. Vycházky a exkurze - sběr léč. rostlin, - péče o životní prostředí - exkurze /Transform. čistír. odpad. vod. Eko Paleta/.	4 10 8	IV. Práce se dřevem - druhy dřeva, - práce v dílně /upínání, měření, řezání/, - rámeček, „divadýlko“.	2 4 8	IV. Péče o dítě - péče o mladší sourozence	4
		V. Práce s kovem - drátkování, - užití nástrojů.	2 2	V. Práce s textilem - základní ruč. stehy, - přišití poutka, knoflíků, - žehlení.	6 4 4
		VI. Práce s plasty	4	VI. Háčkování - řetízek,	10

		- váza z PET lahve.		krátký sloupek, dlouhý sloupek.	
		VII. Technická grafika - výkres.	4	VII. Práce s kombin. materiálem - práce s kůží, korkem, korálky	10
		VIII. Práce s korkem, textilem, tuší, voskem - dle plánu.	8		
Celkem	56		70		70
Pěstitecké práce /PP/	poč. hod	Díleenské práce /DP/	poč. hod	Práce v domácnosti /PD/	poč. hod

Hudební výchova 5.ročník

1 hodina týdně

Obsah předmětu:1. Sluchová, hlasová, dechová a řečová cvičení:

- o rytmizace říkadel
- o lidové a umělé písně
- o rozvoj hudební paměti
- o zřetelná výslovnost, dýchání
- o barva tonu, hudební nástroje

2. Instrumentální činnosti a rytmická cvičení:

- o doprovody písní, tanečků
- o Orffovy nástroje (paličky, aj.)

3. Hudebně pohybové činnosti:

- o vyjádření hudby pohybem /improvizace/

o pochod, polka, valčík, mazurka

4. Hudební teorie: notová osnova, nota, houslový klíč

5. Poslech hudby:

o sbory, klasika, folk, country

o Superstar, DO-RE-MI

Na začátku každé hodiny dechová cvičení.

Rozpoznání varovného signálu „Všeobecná výstraha“ - 1
hodina

Výběr z písní:

Červený šátečku; Andulko šafářova; Tři čuníci; Jedna, dvě
tři čtyři, pět; Když jsem já chodíval; Rodné údolí;
Čížečku, čížečku; Bejvávalo, bejvávalo; Nijagára; Pod našim
okýnkem; Čtyři koně; Severní vítr; Tancovala žížala; Pod
tou skálou; Valčíček; Už je to uděláno; Dajána; Zlaté
střevíčky; Já mám koně; Popelka; Marnivá ses; Když jsem já
sloužil; Tři tamboři; Lojza a Liza; Šel tudy, měl dudy;
Přechodová; Watanay; Na hradě Okoři; Kolik je na světě
věcí; Červená řeka; Ptala se Zuzana Kuby; Ten chlumecký
zámek; Černý muž; Kdyby byl Bavorov; Marjánko, Marjánko;
Kolo, kolo mám

Vánoční: Štědrý večer nastal; Vánoce, vánoce; Štěstí
zdraví; Nesem vám noviny; Sněží, sněží

Pohybové hry: Muž hloupý; Já jsem muzikant; Máma mi dala
korunu; Kudrnatá Káča; Petrova studánka; Hlava ramena;
Honza jde; Otec Abrahám; Kdo jsi kamarád; Hoky, koky;
Vpravo a vlevo se kolíbáme; Abeceda

Tělesná výchova – 5. třída

3 hodiny týdně

Září	Bezpečnost a hygiena při TV. Pořadová cvičení. Nástupové tvary. Pěší turistika. Protahovací cvičení. Cykloturistika /dopravní hřiště/.
Říjen	Atletika – průpravné atletické činnosti. Atletika – hod. míčkem, běhy, skoky. Protahovací a napínací cvičení. Vytrvalostní cvičení. Základy štafetového běhu. Cvičení na lavičkách. Míčové hry.
Listopad	Osvojování pravidel fair play. Vhodné oblečení, obutí při sportu. Míčové hry. Plavecký výcvik /hygiena, bezpečnost, správné oblékání/.
Prosinec	Plavecký výcvik – Plavecký areál Pardubice. Vánoční prázdniny.
Leden	Plavecký výcvik – Plavecký areál Pardubice.
Únor	Základy bruslení – ČEZ Aréna. Míčové hry. Pravidla vybíjené. Kompenzační a relaxační cvičení. Gymnastika – zpevňování a uvolňování těla. Průpravná gym. cvičení.
Březen	Průprava bruslení. Psychomotorické cvičení. Vybíjená. Jarní prázdniny. Základy běžec. lyžování. Cvičení s náčiním – bal. deska, míče. Gymnastika – kotouly, stoje.
Duben	Míčové hry a hry s pravidly. Gymnastika – skoky, přeskoky a odrazy. Pohybové hry. Sportovní hry – herní kombinace. Velikonoční prázdniny.
Květen	Cvičení v přírodě. Chůze v terénu.

Červen	Škola v přírodě - zakládání a rušení tábořišť.
	Pěší turistika /oblečení, obutí/.
	Základní turistické dovednosti.
	Atletika - běhy, skoky, hody.
	Pálkovací hry. Stolní tenis.
	Cvičení v přírodě.
	Cykloturistika.
	Pohybové hry a soutěže.

Výtvarná výchova - 5. ročník

Září

Seznámení s řádem pracovny
Založení desek na VV - tisk provázkem
Chodíme na houby, pouštíme draka - malba
Slunce v podzimní krajině - malba

Říjen

Strom mezi spadánými listy - kresba, tisk
Šnečci z provázků - textilní koláž
Návrh na list kalendáře - volná technika

Listopad

Obrázky z těstovin - těstovinová koláž
To není sluníčko - to je zeměkoule - malba, tisk
Záhadné linie na mém palci - linie

Prosinec

Pohádkový strom - kolorovaná kresba
Ozdoby na stromeček - dekorativní tvorba
Vánoční přání - škrabková technika

Leden

Klíče od mých tajemství - kresba tuší
Kdo utekl z plakátovací plochy - volná kompozice písmen
Fantastická ZOO - kolorovaná kresba

Únor

Kosmický projekt - malba
Dekorativní kompozice geometrického charakteru
Návrh obalu na zboží - hra s písmem

Březen

Jak si příroda vymýšlela vodního pavouka - kresba do vlhkého podkladu
Jaro přichází ze studánky - koláž, tuš
Co dokážou ruce kouzelníka - frotáž, koláž

Duben

Ilustrace pohádky - volná technika
Kraslice - dekorativní tvorba voskem
Velikonoce - dekorativní tvorba

Květen

Ještěrka - mastný pastel

Dárek pro maminku - modelit

Proměny Slunce během ročních období - malba

Červen

Člověk a jeho krajina - papírová koláž

Malované autíčko - výtvarné konstruování

Dekoratивní mistička - hlína

3.4 Kazuistika č. 2 - Jiří

Osobní anamnéza:

- o Jiří Š., 14 let, dg. Downův syndrom,
- o hyperaktivní, negativistický,
- o defektní jemná motorika,
- o v roce 1995 diagnostikována vada očí - tupozrakost /5 dioptrií/,
- o lateralita je pravostranná,
- o je narozen jako druhé dítě,
- o navštěvoval speciální mateřskou školu,
- o často pláče,
- o adaptuje se bez větších obtíží,
- o na rozdíl od Terezky je nesamostatný.

Rodinná anamnéza:

- o matka se léčí s hypertenzí, v roce porodu jí bylo 30 let,
- o otec je zdravý, v roce narození Jiřího mu bylo 35 let, neužívá žádné léky,
- o starší bratr je zdravý, chodí do základní školy,
- o v rodině není žádný výskyt mentálního postižení ani žádné jiné závažnější onemocnění.

Současný stav:

- o Jiří navštěvuje základní školu praktickou, a to 4. třídu,
- o žije společně se svojí rodinou doma,
- o matka ho denně doprovází do školy a ze školy,
- o školní družinu nenavštěvuje,
- o s ostatními dětmi ve třídě vychází dobře,
- o nebaví ho moc ruční práce, ale spíš práce na počítači.

Prognóza:

- o Jiří po dokončení povinné školní docházky zřejmě nastoupí také do Praktické školy Svítání,
- o zapojí se do tranzitního programu, který zde mají a získá dovednosti do dalšího života,
- O mají zde počítačovou učebnu, možná získá nějaké uplatnění v této oblasti.

3.4.1 Individuální vzdělávací plán - Jiří

Školní rok: 2005/2006
Jméno a příjmení dítěte: Jiří Š.
Datum narození: 12. 9. 1991
Třída: 4.
Škola: Základní škola praktická a
Speciální mateřská škola,
Artura Krause 2344 – 45, Pardubice

Základní údaje o žákovi:

Diagnóza: Downův syndrom, hyperaktivita, negativismus, defektní jemná motorika, v dubnu 2005 diagnostikována vada očí – tupozrakost (5 dioptrií)

Ve 3. ročníku zvládl učivo dle IVP takto:

Byla upevněna znalost všech tiskacích písmen abecedy. Byl ukončen nácvik tvarů jednotlivých písmen. Nácvik samostatného opisu stále s problémy, opis psacího písma zvládá pouze s asistencí, písmena jsou mu diktována. Došlo ke zhoršení čtení s porozuměním, pravděpodobně díky nošení brýlí, na které si žák teprve zvykal. Nácvik tříslabičných slov – jen občas rozumí významu slov. Žák schopen číst neznámý text – textu nerozumí. Čtení slabik dě, tě, ně, bě, pě, vě, mě, di, ti, ni, dy, ty, ny – rozlišuje bez obtíží. Snaží se číst předložku se slovem.

Byly upevněny matematické operace +; – v oboru do 10. Počítá na prstech. Problémem byla velká nechuť k práci. Byl ukončen nácvik číslic do 20. Probrána řada čísel do 20 s názorem. Žák velmi často chyboval. Rozklad čísel – pouze

s názorem. Po překonání nechuti k práci částečně zvládá řešení jednoduchých slovních úloh, řeší rád obrázkové slovní úlohy. Po celý školní rok chodil Jirka v rámci řečové výchovy na pravidelnou činnost s logopedkou.

Srozumitelnost řeči se však zhoršila, časté byly výkřiky a hrané scény doprovázené pláčem.

Rozvoj praktických činností potřebných pro běžný život mu činí velké obtíže. Oblíbené jsou činnosti motivované jídlem. Trhá papír na malé kousky, lepí, nerad stříhá, modeluje.

V oblasti samostatnosti se žák příliš nezlepšil, zvládá sebeobsluhu.

Občas se zařadil do skupinové práce v prvouce. Pracoval s lottem a s velkou pomocí skládal puzzle. Jirka rád cvičí a zpívá. Do těchto činností se nemusí nutit. Také rád dramatizuje pohádky.

Nástup do 4. ročníku ve školním roce 2005/2006.

Počet žáků: 6

Cíle IVP:

Výchovně vzdělávací práci zaměřit na rozvíjení a kultivaci osobnosti žáka, poskytování vědomostí, dovedností a návyků potřebných v praktickém životě.

Důraz klást na činnostní pojetí vyučování. Soustavně navozovat učební situace, které poskytují příležitost k naplnění poznávacích a hodnotových cílů vyučování.

Zajistit prostor k aktivnímu tvořivému učení, zaměřenému na zvyšování samostatnosti

Český jazyk – mluvnice

- o Opakování – velká, malá písmena
- o Nácvik samostatného opisu – neustále procvičovat
- o Vlastní jména
- o Věta – začátek a konec věty v řeči a písmu
- o Druhy vět – věta oznamovací, rozkazovací, tázací
- o Slovo – slovosled
- o Slova opačného, stejného významu
- o Samohlásky, souhlásky – délka
- o Psaní písmen, slov podle diktátu
- o Napsat samostatně vlastní jméno a příjmení

Český jazyk – sloh

- o Vypravování
- o Vhodné oslovení
- o Adresa – znalost vlastní adresy
- o Otázky a odpovědi
- o Doplnění vhodných slov
- o Chování v dopravních prostředcích
- o Rok v přírodě
- o Dny v týdnu, měsíce

Český jazyk – čtení

- o Pomalejší čtení s porozuměním

- o Diktát číslic, příkladů
- o Řešení jednoduchých slovních úloh.
- o Geometrie
 - kreslení křivých a přímých čar
 - práce s pravítkem (měření)
 - přímka - rýsování
 - poznávání geometrických tvarů
 - vtahy nad, pod, vedle, před, za (doplněny počtem - prohlubování učiva)

Vlastivěda

- o Škola
- o Rodina
- o Den, týden, měsíc, rok
- o Roční období
- o Orientace - škola, třída
- o Řeka
- o Jak cestujeme
- o Chování na silnici
- o Památky v naší krajině
- o Životní prostředí

Přírodověda

- o Člověk a příroda
- o Příroda živá, neživá
- o Podzim

- o Zvířata v přírodě
- o Hlavní části zvířecího těla
- o Zima
- o Lidské tělo
- o Čistota a péče o zdraví
- o Jedovaté zlozvyky
- o Úraz
- o Jaro
- o Les a jeho význam - les jehličnatý, listnatý
- o Léto
- o Chráníme přírodu

Pracovní vyučování

- o Zlepšit jemnou motoriku rukou (tkaničky, knoflíky, zip).
- o Pracovat s drobným materiálem (korálky, přírodniny).
- o Práce s modelovací hmotou, keramickou hlínou, modelitem.
- o Práce montážní a demontážní (práce se stavebnicí).
- o Práce s papírem (trhání, stříhání, lepení).
- o Rozvoj praktických činností - nákupy, vaření, krájení, mazání, zdobení jednohubek, zásady správného stolování, kultura při společném stravování.

U Jirky je třeba rozvíjet takové vědomosti a dovednosti, které by ho snadněji zařadily do běžného života (znalost hodin, adresy, hodnota peněz, nakupování, příprava jednoduchého jídla).

Hudební, tělesná, řečová a výtvarná výchova probíhají dle tématických plánů 4. ročníku ZŠP.

Volba pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů

Volba a výběr pedagogických postupů a metod je přizpůsobena individuálním a specifickým potřebám žáka.

Je respektováno vlastní tempo práce, kterému odpovídá rozvržení času a sil, které je závislé na zaujetí, tvořivosti a vlastní iniciativitě žáka.

Mezi nejčastěji používané metody patří:

- Metody slovní – vyprávění, vysvětlování, práce s textem, rozhovor
- Metody názorně-demonstrační – předvádění a pozorování, práce s obrazem, instruktáž slovní, hmatová, pohybová
- Metody dovednostně-praktické – napodobování, manipulování, produkční (při výchovách)
- Metody aktivizující – situační (řešení problémových situací), inscenační (dramatická výchova), didaktické hry, diskuse
- Metody komplexní – výuka frontální (ve všech předmětech), skupinová, individuální (s asistencí), projektová, televizní, výuka dramatem, otevřené učení, učení v životních situacích, výuka podporovaná počítačem

Samostatná práce žáka – individuální plnění úkolů a řešení problémů zadaných při frontální výuce, individuální podíl ve skupinové výuce, zhotovování výrobků, práce s knihou

a textem, vystupování před třídou a jinou skupinou, plnění domácích úkolů.

Organizace speciální pedagogické péče

11 hodin práce s pedagogickou asistencí týdně

Hodiny probíhají ve třídě, dle potřeby s pedagogickou asistentkou individuálně v jiné učebně (některé hodiny matematiky).

Kompenzační pomůcky:

měkké, tvrdé kostky , řada čísel do 20, manipulační obrázky, karty, dřevěné kostky, matematická pexesa, puzzle, lotto, bankovky, mince, využití počítačových programů, desítkové řady,

učebnice a pracovní sešity pro 4. ročník ZŠP, pracovní sešit pro ZŠS.

Způsob klasifikace

Žák je navyklý dostávat známky během vyučování. Bude dále uplatňováno.

Na vysvědčení použít opět slovní hodnocení, aby vyjádřilo míru zvládnutí vědomostí, dovedností i stupeň samostatnosti žáka.

Vzdělávací program

Žák je vyučován dle RVP ZV – LMP.

Na vypracování IVP se podíleli a pro tuto práci poskytli:
třídní učitelka, ostatní vyučující, pedagogická asistentka,
vychovatelka školní družiny, rodiče.

3.5 Výsledky

Oba žáci pracovali a vzdělávali se dle svého Individuálního vzdělávacího plánu. /viz kap. 3.3.1 a 3.4.1/. Oba žáci zvládli učivo dle plánu, Tereza je v některých činnostech lepší a zvládá je bez asistence. Na závěr školního roku dostávají vysvědčení⁴ se slovním hodnocením.

Hodnocení Terezy⁵ dle mého výzkumu:

- umí opsat i přepsat písmena,
- rozezná druhy vět - oznamovací, tázací a rozkazovací,
- určí slova opačného významu, správně napojí písmena ve slabiky,
- ráda pracuje u tabule a doplňuje písmena,
- pracuje s listy z pracovních sešitů, kam doplňuje písmena a obrázky⁶,
- nutné každodenní cvičení grafomotoriky - uvolňovací cvičení,
- převypráví pohádku nebo zážitek,
- dokáže samostatně napsat čísla, určit a porovnat v oboru čísel do 100,

⁴ Příloha č. 5.

⁵ Příloha č. 2.

⁶ Příloha č. 3.

- při počítání peněz rozliší dražší a levnější, samostatně nakoupí pečivo,
- slovní úlohy zvládne s asistencí,
- určí hodiny, části dne, vyjmenuje dny v týdnu, měsíce a roční období,
- zvládne samostatně kreslení křivých a přímých čar, porovná geometrické tvary,
- dobře zvládne témata o rodině,
- zná svou adresu, dokáže ji říct,
- zlepšené chování v dopravních prostředcích,
- zvládá oslovení dospělých /paní učitelko, paní asistentko/,
- má velmi oblíbenou hudební výchovu, ráda zpívá a tancuje,
- tělesnou výchovu zvládá také velmi dobře,
- ráda pracuje na počítači, program „školáček“.

Hodnocení Jirky⁷ dle mého výzkumu:

- psaní velkých a malých písmen umí, při opisu nutná spolupráce s asistentkou,
- při určení druhů vět – ústně rozliší, při písemném projevu nutná asistence,
- slovosled ústně zvládá,
- samostatně opíše své jméno a příjmení,
- diktát slov nezvládá,

⁷ Příloha č. 4.

- dokáže vyprávět pohádku, zážitek, srozumitelnost je horší zná vhodné oslovení, umí o něco požádat,
- zná ústně svou adresu,
- dokáže odpovídat na otázky, pokud má dobrou náladu,
- rád cestuje v dopravních prostředcích a nedělá mu to žádné problémy,
- rozliší roční období, vyjmenuje jejich charakteristické znaky,
- vyjmenuje dny v týdnu i jednotlivé měsíce,
- při čtení neudrží pozornost, čte nesouvisle a přeskakuje z řádku na řádek,
- s asistencí čte nový text,
- věty čte se správnou intonací,
- při hodinách matematiky je nutná spolupráce asistentky,
- sčítání a odčítání v oboru do 10, numerace v oboru do 20,
- znalost čtení a psaní číslic do 100,
- určí, co je dražší a levnější,
- určí čas – půl, celá,
- manipulace s penězi – nerad s nimi manipuluje, na rozdíl od Terezy, ale pozná kovové mince,
- samostatně zakreslí křivé a přímé čáry, geometrické tvary určí pouze s asistencí,
- pojmenuje dopravní prostředky,
- orientuje se v okolí školy, ve škole i ve třídě,

- popíše strategická místa ve městě – pamětihodnosti, nemocnice, obchody,
- má velice rád hudební výchovu, Jirka rád zpívá, při hudbě je velice spontánní,
- tělesnou výchovu má také rád, nemusí se nutit,
- umí pojmenovat části lidského těla.

4 Diskuse

V teoretické části práce jsem se snažila o popsání syndromu, který je na jedné straně známý mezi lidmi, ale na straně druhé, je stále co zkoumat o chování, jednání a životě vůbec takto postižených lidí. Vztah k postiženým s Downovým syndromem doznal v posledních letech značných změn. Stále více rodičů vychovává děti s DS doma, děti jsou tak součástí rodiny, rodiče často mají i další, nepostižené, děti, což je pro ty postižené, podnětné prostředí, v němž rostou a učí se. Existují rodičovské kluby, kde se rodiče, takto postižených dětí scházejí, předávají si informace, pořádají společné akce a vzájemně se podporují. Vedou odborníky k tomu, aby se na syndrom dívali novými očima. Prosadili lepší možnosti vzdělávání, při oddechových aktivitách i v zaměstnání.

Dřívější názor uváděný v literatuře, že děti s DS jsou stejné vzhledově i psychicky je také překonán. A zde bych souhlasila s názorem: „Mezi dětmi s Downovým syndromem nalezneme více odlišností než podobností. Vaše dítě má řadu jedinečných rysů, které se dědí po rodičích. Podobá se třeba matce, otci, babičce nebo tetě. Vlasy má rezavé, tmavé nebo blondaté. Oči mohou být modré, hnědé, zelené nebo šedé. Může mít světlou či tmavou pleť. Ve skutečnosti může mít celou škálu rysů, jimiž se lidé od sebe vzájemně odlišují. To neplatí jen o fyzickém vzhledu, ale i o povaze a nejrůznějších schopnostech. Děti s Downovým syndromem mohou být klidné i umíněné.“⁸

⁸Selikowitz, M. Downův syndrom. Portál, Praha 2005, str. 37.

Tak jako některé děti mají rády hudbu, jiné nezajímá, některé děti jsou energické jiné jsou méně aktivní. Není pravdivá generalizace, že děti s Downovým syndromem jsou klidné a mají rády hudbu. Děti i dospělí s Downovým syndromem se značně liší co do vzhledu, povahy i schopností. Každý jedinec je jedinečnou osobností.

A s tímto faktem bychom měli ke každému dítěti postiženému DS také přistupovat. Ať už jako vychovatelé nebo budoucí pedagogové.

V další části práce byla poukázána možnost, kam lze postiženého s DS zařadit dle věku do škol. Zabývám se otázkou speciálních mateřských škol, základních škol praktických, základních škol speciálních, praktických škol, učilišť až po kurzy. Krom toho lze integrovat dítě s DS do základní školy. S tím souvisí i otázka SPC, které vznikly po roce 1990. Každé takové centrum provádí služby v systematické speciálně pedagogické a psychoterapeutické práci s dětmi a jejich rodinami. Je to dlouhodobá a pravidelná práce .

Důsledkem nového postoje rodičů je zvýšená zdatnost lidí s DS. Dnes jsou tito lidé zdravější, schopnější a lépe integrování do společnosti, než tomu bylo dříve. Více si uvědomují svou individualitu a své schopnosti. Za takových podmínek je budoucnost lidí s DS mnohem lepší a skýtá příslib lepších příležitostí a životního naplnění.

Všechny děti s Downovým syndromem mohou výběrem správné školy velmi mnoho získat.

I když musíme také přihlédnout, a to je důležitý fakt, k bydlišti postižených dětí. Rodiče dětí s DS, bydlící

v Praze, má určitě větší možnosti výběru školy, kterou bude jejich dítě navštěvovat.

V Pardubicích, kde žije Tereza i Jiří, děti, které jsem ve své práci popisovala, je situace volby školy myslím dostatečná. Rodiče mohou své dítě umístit do Základní školy praktické a speciální mateřské školy A. Krause, nebo do Základní školy a Praktické školy Svítání. Další možností dle uvedené legislativy v teoretické části práce, je integrace do základní školy. Navzdory legislativě není v Pardubicích zatím jediná základní škola připravena integrovat takto postižené děti, děti s DS.

Kromě získání nových dovedností si děti s Downovým syndromem ve škole užívají společnost ostatních dětí, těší je pravidelný denní program i odměny za učení.

Velkou část znalostí, které zdravé děti získávají jednoduše tím, že sledují okolní svět a zapojují se do něj, musí se děti s Downovým syndromem systematicky učit. Nákupy, cestování, vaření, komunikaci s ostatními a péče o sebe, to jsou dovednosti, které zdravé děti během vývoje samy pochytí. Děti s Downovým syndromem se těmito, často životně důležitým funkcím, musí učit. Ale je důležité mít tu možnost vzdělávání těchto dětí, aby se tyto a jiné činnosti měli kde učit a měl je i kdo vzdělávat. Jak je patrné z hodnocení obou dětí, Terezy a Jiřího, děti s DS, jsou vzdělávatelné. Připravené nastoupit do praktické školy, kde se nadále budou vzdělávat a připravovat na další život, zapojí se do tranzitních programů, které škola nabízí a získají tak možnost zaměstnání a své budoucí práce.

Ve třídě s Jirkou bylo dalších pět žáků, a to s poruchami učení, hyperaktivitou, poruchami chování. Jirka s nimi vycházel dobře, neubližoval jim ani oni jemu, spíše naopak třída si Jirku chránila a opatrovala. Jirka se zapojoval do všech činností s ostatními dětmi. Neprojevoval se ani nijak agresivně, spíše naopak. Jirka někdy musel překonávat nechuť k učení, hlavně při hodinách češtiny, ale naopak při hodinách matematiky zase ožil, hodně ho bavili počítače, kde mohl v rámci programu „školáček“ dokázat své zájmy. Pozornost při učení u těchto dětí, jak jsem měla možnost sledovat, je tak dvě až tři vyučovací hodiny.

Tereza byla ve třídě společně s deseti žáky, vycházela s nimi také velmi dobře. Tereza je na tom s učením trochu lépe. Maminka s ní jezdí na setkání Na Hájenku, kde absolvuje týden o prázdninách, a zde probírají s dětmi grafomotoriku, muzikoterapii, logopedii, pohybovou výchovu. Společně navštěvují Klub rodičů a přátel dětí se zdravotním handicapem - Okénko.

Terezčina maminka je předsedkyní tohoto sdružení.

Terezka jezdí s matkou na různá sezení ohledně metody pomáhající učení do Mladé Boleslavi, a to metody FM. Je to metoda logického myšlení.

Na Tereze bylo patrné, že s ní matka navštěvuje mimoškolní kluby, učí ji samostatnosti tak, aby jednou mohla žít samostatně a mít zaměstnání. Na rozdíl od Jiřího, který neměl tolik mimoškolních aktivit.

Je velmi přínosné, když se postižení s DS již od dětství připravují na eventualitu samostatného života. Musí se naučit zařídit si co nejvíce věcí samostatně. V několika

posledních letech nastal v postoji k potřebám lidí s DS významný posun. Prosazuje se chráněné bydlení nebo domovy, kde bydlí v menších skupinách, současně je nutná i nabídka v dosahu tohoto bydlení, zaměstnání a odpočinkové aktivity. V některých případech jsou zřizovány tzv. domy na půl cesty, kde si lidé s mentálním postižením mohou před odchodem do chráněného společného bydlení nacvičit dovednosti, jako je vaření, praní, nakupování. Ve společné domácnosti bydlí obvykle čtyři nebo pět lidí s mentálním postižením. Každý z nich má svůj vlastní pokoj a svůj osobní majetek. Přes týden jezdí do práce, buď do normálního zaměstnání nebo do chráněné dílny. Domácnost mají společnou. Těmto lidem je poskytována pomoc různého stupně, buď bydlí s nimi a stará se a dohlíží na ně nebo vykonává pouze návštěvy do domácnosti.

A proto je velice důležité vzdělávání osob s Downovým syndromem.

Závěr

Tato práce chtěla poukázat na možnosti vzdělávání dětí s Downovým syndromem. Vysvětlit pojem Downův syndrom, jeho etiologii, hlavní rysy a osobnost s postižením Downova syndromu. Poukázat na prognózu těchto postižených do dalších let.

Ve výzkumu, který jsem prováděla v Základní škole praktické a speciální mateřské škole v Pardubicích, s postiženou dívkou a chlapcem, kteří zde byli integrováni se potvrdilo, že děti s Downovým syndromem jsou vzdělavatelné, budou pokračovat v dalším vzdělávání v Praktické škole Svítání v Pardubicích. Tato Základní škola a Praktická škola Svítání, je další z možností v Pardubickém kraji, umístění takto postižených dětí do Základní školy a následně do Praktické, kde už mají přípravu pro své budoucí povolání.

Samozřejmě, že nástup dítěte do školy vyvolává v rodičích obavy a smíšené pocity. Na jedné straně jsou nadšeni z toho, že dítě vkročí do nové fáze života s příslibem nových zkušeností, na druhé straně mají strach, že větší část výchovy budou muset přenechat někomu jinému. Vždy to vyžaduje spolupráci mezi pedagogy, rodiči a ostatními zúčastněnými v pracovním týmu, který se stará o postižené děti.

Musíme si uvědomit, že každé dítě s Downovým syndromem má různé vzdělávací potřeby a že tyto potřeby se čas od času mění. Proto se u každého dítěte vytváří Individuální

vzdělávací plán, a to na každé pololetí, na kterém spolupracují třídní učitel, ostatní vyučující, pedagogická asistentka, vychovatelka školní družiny, rodiče, odborný garant, ředitel školy.

Lidé s Downovým syndromem se ve zdraví dožívají vysokého věku. Mnozí z nich dnes žijí do padesáti, šedesáti let. Kvalita jejich života se také změnila. Možnosti vzdělávání dospělých, odpočinkových aktivit, zaměstnání a začlenění do společnosti jsou mnohem lepší.

Integraci a naplněnému způsobu života v komunitách pro postižené se svou prací snaží přispívat řada lidí a není pochyb, že vyhlídky do budoucna budou stále nadějnější.

Dnes existují komunity, kde mohou takto postižení bydlet a žít samostatně, je to ovšem obtížné jak pro postižené tak pro rodiče. Smysl rodičovství však nespočívá v celoživotní péči o syna nebo dceru, ale spíše v přípravě dítěte v dětském věku na co nejsamostatnější život v dospělosti.

Rodiče by si měli uvědomit, že tu stále nebudou nebo je postihne onemocnění, zestárnou a nebudou se moc starat o dítě tak jako dříve.

Lidé s Downovým syndromem obvykle rádi dělají tvořivou práci v dílnách a těší je kontakt s ostatními spolupracovníky. Jejich postavení a sebejistota se většinou velice zvýší, když začnou dostávat pravidelnou výplatu.

Doufám, že i Tereзка s Jirkou si najdou zaměstnání a osamostatní se a budou žít kvalitní život podle jejich přání.

Resumé

This work deals with discovering the possibilities of education of children with Down's syndrome, its significance for further life of these children and if at all it is possible to educate them.

Two children with Down's syndrome were observed, a boy and a girl, integrated in the Special school in Pardubice. I was finding out how the individual educational plan is drawn for these children, who is drawing it and how are the children coping with it. I was also concerned about their out-of-school activities, their coexistence with schoolmates.

The aim of this work was to point out that it is possible to educate even children with such handicap. The education is purposeful and their integration useful.

Seznam použitých zkratk

ADHR	Syndrom poruchy pozornosti s hyperaktivitou
Čj	Český jazyk
DMO	Dětská mozková obrna
DS	Downův syndrom
FM	Feuersteinova metoda
Hv	Hudební výchova
IVP	Individuální vzdělávací plán
M	Matematika
Př	Přírodověda
Pv	Pracovní výchova
RVP ZŠS	Rámcový vzdělávací program pro vzdělávání žáků v základní škole speciální
RVP ZV-LMP	Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením
SPC	Speciální pedagogické centrum
Tv	Tělesná výchova
Vl	Vlastivěda
Vv	Výtvarná výchova
ZŠP	Základní škola praktická
ZŠS	Základní škola speciální
ŽK	Žákovská knížka

Seznam literatury

1. **Brychnáčová, Málková, Zahradníková** Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání v základní škole speciální VÚP Praha 2006 (cit. 1.7.2007). Dostupné z: <http://www.rvp.cz/soubor/01115-1.pdf>
2. **Brychnáčová, Zahradníková** Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – příloha upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením VÚP Praha 2005 (cit. 1.7.2007). Dostupné z: <http://www.vuppraha.cz/soubory/rvpzv-lmp.pdf>
3. **Chvátalová, H.** Jak se žije dětem s postižením: problematika pěti typů zdravotních postižení. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 182 s. ISBN 80-7178-588-1.
4. **Kaprálek, K.; Bělecký, Z.** Jak napsat a používat individuální vzdělávací program. 1. vyd. Praha: Portál, 2004, 139 s. ISBN 80-7178-887-2.
5. **Lechta, V.** Symptomatické poruchy řeči u dětí. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, 191 s. ISBN 80-7178-572-5.
6. **Long, M.** Rodinná encyklopedie medicíny a zdraví. Čestlice: Rebo Productions, 1999. 999 s. ISBN 80-7234-074-3.
7. **Marková, Z.; Středová, L.** Mentálně postižené dítě v rodině. 1. vyd. Praha: SPN, 1987, 126 s.
8. **Pueschel, S. M.** Downův syndrom : pro lepší budoucnost : metodická příručka pro rodiče. Praha: TECH-MARKET, 1997, 131 s. ISBN 80-86114-15-5.
9. **Renotíerová, M.; Ludíková, L.** a kol. Speciální pedagogika. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003, 290 s. ISBN 80-244-0646-2.
10. **Selikowitz, M.** Downův syndrom : definice a příčiny, vývoj dítěte, výchova a vzdělání, dospělost. Praha: Portál, 2005, 197 s. ISBN 80-7178-973-9.
11. **Švarcová, I.** Komplexní systém vzdělávání dětí, mládeže a dospělých s těžším mentálním postižením. 2. vyd. Praha: Septima, 1995, 62 s. ISBN 80-85801-54-X.
12. **Švarcová, I.** Mentální retardace : vzdělávání, výchova, sociální péče. 1. vyd. Praha: Portál, 2001, 178 s. ISBN 80-7178-506-7.
13. **Švarcová, I.** Večerní školy pro lidi s mentálním postižením jako součást systému celoživotního vzdělávání. *Mentální retardace*, 2003, č. 43, s. 11-12.
14. **Švingalová, D.** Úvod do psychopedie. 1. vyd. Liberec: Technická univerzita, 2003, 107 s. ISBN 80-7083-696-2.
15. **Vítková, M.** a kol. Integrativní speciální pedagogika. *Integrace školní a sociální*. 2. vyd. Brno: Paido, 2004, 463 s. ISBN 80-7315-071-9.

16. **Vítková, M.** a kol. *Otázky speciálně pedagogického poradenství. Základy, teorie, praxe.* Brno: MSD, 2003, 261 s. ISBN 80-86633-08-X.
17. **MŠMT stanoví podle §7 odst.3, §19, §23 odst. 3, §26 odst.4 a §56 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání** Vyhláška o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných. (školský zákon) (cit. 1.7.2007) Dostupné z:
http://www.vuppraha.cz/soubory/73_2005_Sb.txt

Příloha č. 1 A

Číslo 20

Sbírka zákonů č. 73 / 2005

Strana 503

73

VYHLÁŠKA

ze dne 9. února 2005

o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami
a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy stanoví podle § 7 odst. 3, § 19, § 23 odst. 3, § 26 odst. 4 a § 56 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon):

ČÁST PRVNÍ
OBECNÁ USTANOVENÍ

§ 1

(1) Vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „speciální vzdělávání“) a vzdělávání dětí, žáků a studentů (dále jen „žák“) mimořádně nadaných se uskutečňuje s pomocí podpůrných opatření, která jsou odlišná nebo jsou poskytována nad rámec individuálních pedagogických a organizačních opatření spojených se vzdáváním žáků stejného věku ve školách, které nejsou samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (dále jen „běžná škola“).

(2) Podpůrnými opatřeními při speciálním vzdělávání se pro účely této vyhlášky rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, konpenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů, zařízení předmetů speciálně pedagogické péče, poskytování pedagogicko-psychologických služeb¹⁾, zajištění služeb asistenta pedagoga²⁾, snížení počtu žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující speciální vzdělávací potřeby žáka.

(3) Podpůrnými opatřeními při vzdělávání mimořádně nadaných žáků se pro účely této vyhlášky rozumí využití speciálních metod, postupů, forem a prostředků vzdělávání, didaktických materiálů, poskyto-

vání pedagogicko-psychologických služeb, nebo jiná úprava organizace vzdělávání zohledňující vzdělávací potřeby těchto žáků.

(4) Za žáky s těžkým zdravotním postižením se pro účely této vyhlášky považují žáci s těžkým zrakovým postižením, těžkým sluchovým postižením, těžkou poruchou dorozumívacích schopností, hluchoslepí, se souběžným postižením více vadami, s autismem, s těžkým tělesným nebo těžkým či hlubokým mentálním postižením. Tento žákům s ohledem na rozsah speciálních vzdělávacích potřeb náleží nejvyšší míra podpůrných opatření.

ČÁST DRUHÁ
SPECIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

§ 2

Zásady a cíle speciálního vzdělávání

Speciální vzdělávání se poskytuje žákům, u kterých byly speciální vzdělávací potřeby zjištěny na základě speciálně pedagogického, popřípadě psychologického vyšetření školským poradenským zařízením³⁾ a jejich rozsah a závažnost je důvodem k zařazení žáků do režimu speciálního vzdělávání. Speciální vzdělávání se poskytuje i žákům zařazeným do škol zřízených při školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy a ochranné výchovy⁴⁾.

§ 3

Formy speciálního vzdělávání žáků se zdravotním postižením

(1) Speciální vzdělávání žáků se zdravotním postižením⁵⁾ je zajišťováno

a) formou individuální integrace,

¹⁾ Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

²⁾ § 2 odst. 2 písm. f) zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, § 16 odst. 9 školského zákona.

³⁾ § 16 odst. 5 školského zákona.

⁴⁾ Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění nálezů Ústavního soudu uveřejněného pod č. 476/2004 Sb. a zákona č. 563/2004 Sb.

⁵⁾ § 16 odst. 2 školského zákona.

Příloha č. 1 B

Strana 504

Sbírka zákonů č. 73 / 2005

Částka 20

- b) formou skupinové integrace,
- c) ve škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením (dále jen „speciální škola“), nebo
- d) kombinací forem uvedených pod písmeny a) až c).

(2) Individuální integrací se rozumí vzdělávání žáka

- a) v běžné škole, nebo
- b) v případech hodných zvláštního zřetele ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení.

(3) Skupinovou integrací se rozumí vzdělávání žáka ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem zdravotního postižení.

(4) Žák se zdravotním postižením se přednostně vzdělává formou individuální integrace v běžné škole, pokud to odpovídá jeho potřebám a možnostem a podmínkám a možnostem školy.

§ 4

Školy při zdravotnických zařízeních

(1) V mateřské a základní škole při zdravotnickém zařízení se mohou vzdělávat žáci se zdravotním oslabením nebo žáci dlouhodobě nemocní umístění v tomto zdravotnickém zařízení, pokud to jejich zdravotní stav umožňuje. Základní školy mohou poskytovat podle svých možností individuální konzultace ve všeobecně vzdělávacích předmětech i žákům středních škol umístěným v tomto zdravotnickém zařízení.

(2) K zařazení do školy při zdravotnickém zařízení se vyžaduje doporučení ošetřujícího lékaře a souhlas zákonného zástupce žáka. Rozsah a organizaci výuky žáka určuje ředitel školy po dohodě s ošetřujícím lékařem.

§ 5

Typy speciálních škol

Typy speciálních škol pro účely jejich označování⁶⁾ jsou:

- a) mateřská škola pro zrakově postižené, základní škola pro zrakově postižené, střední škola pro zrakově postižené (střední odborné učiliště pro zrakově postižené, odborné učiliště pro zrakově postižené, praktická škola pro zrakově postižené, gymnázium pro zrakově postižené, střední odborná škola pro zrakově postižené), konzervatoř pro zrakově postižené,
- b) mateřská škola pro sluchově postižené, základní

škola pro sluchově postižené, střední škola pro sluchově postižené (střední odborné učiliště pro sluchově postižené, odborné učiliště pro sluchově postižené, praktická škola pro sluchově postižené, gymnázium pro sluchově postižené, střední odborná škola pro sluchově postižené),

- c) mateřská škola pro hluchoslepe, základní škola pro hluchoslepe,
- d) mateřská škola pro tělesně postižené, základní škola pro tělesně postižené, střední škola pro tělesně postižené (střední odborné učiliště pro tělesně postižené, odborné učiliště pro tělesně postižené, praktická škola pro tělesně postižené, gymnázium pro tělesně postižené, střední odborná škola pro tělesně postižené),
- e) mateřská škola logopedická, základní škola logopedická,
- f) mateřská škola speciální, základní škola praktická, základní škola speciální, odborné učiliště, praktická škola,
- g) základní škola pro žáky se specifickými poruchami učení, základní škola pro žáky se specifickými poruchami chování,
- h) mateřská škola při zdravotnickém zařízení, základní škola při zdravotnickém zařízení, základní škola speciální při zdravotnickém zařízení.

§ 6

Individuální vzdělávací plán

(1) Individuální vzdělávací plán⁷⁾ se stanoví v případě potřeby především pro individuálně integrovaného žáka, žáka s hlubokým mentálním postižením, případně také pro žáka skupinově integrovaného nebo pro žáka speciální školy.

(2) Individuální vzdělávací plán vychází ze školního vzdělávacího programu příslušné školy, závěrů speciálně pedagogického vyšetření, popřípadě psychologického vyšetření školským poradenským zařízením, popřípadě doporučení registrujícího praktického lékaře pro děti a dorost nebo odborného lékaře nebo dalšího odborníka, a vyjádření zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka. Je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

(3) Individuální vzdělávací plán je součástí dokumentace žáka.

(4) Individuální vzdělávací plán obsahuje:

- a) údaje o obsahu, rozsahu, průběhu a způsobu poskytování individuální speciálně pedagogické nebo psychologické péče žákovi včetně zdůvodnění,

⁶⁾ § 7 odst. 3 školského zákona.

⁷⁾ § 18 školského zákona.

Příloha č. 1 C

Číslo 20

Sbírka zákonů č. 73 / 2005

Strana 505

- b) údaje o cíli vzdělávání žáka, časové a obsahové rozvržení učiva, včetně případného prodloužení délky středního nebo vyššího odborného vzdělávání, volbu pedagogických postupů, způsob zadávání a plnění úkolů, způsob hodnocení, úpravu konání závěrečných zkoušek, maturitních zkoušek nebo absolutoria,
- c) vyjádření potřeby dalšího pedagogického pracovníka nebo další osoby podílející se na práci se žákem a její rozsah; u žáka střední školy se sluchovým postižením a studenta vyšší odborné školy se sluchovým postižením se uvede potřeba nut nezbytných tlumočnických služeb a jejich rozsah²⁾, případně další úprava organizace vzdělávání,
- d) seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek, speciálních učebnic a didaktických materiálů nezbytných pro výuku žáka nebo pro konání příslušných zkoušek,
- e) jmenovité určení pedagogického pracovníka školského poradenského zařízení, se kterým bude škola spolupracovat při zajišťování speciálních vzdělávacích potřeb žáka,
- f) návrh případného snížení počtu žáků ve třídě běžné školy, kde se žák vzdělává,
- g) předpokládanou potřebu navýšení finančních prostředků nad rámec prostředků státního rozpočtu poskytovaných podle zvláštního právního předpisu³⁾,
- h) závěry speciálně pedagogických, popřípadě psychologických vyšetření.

(5) Individuální vzdělávací plán je vypracován pravidla před nástupem žáka do školy, nejpozději šak 1 měsíc po nástupu žáka do školy nebo po zjištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Individuální vzdělávací plán může být doplňován a upravován průběhu celého školního roka podle potřeby.

(6) Za zpracování individuálního vzdělávacího plánu odpovídá ředitel školy. Individuální vzdělávací plán se vypracovává ve spolupráci se školským poradenským zařízením a zákonným zástupcem žáka nebo samotným žákem.

(7) Ředitel školy seznámí s individuálním vzdělávacím plánem zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka, který tuto skutečnost potvrdí svým podpisem.

(8) Školské poradenské zařízení sleduje a dvakrát ročně vyhodnocuje dodržování postupů a opatření stanovených v individuálním vzdělávacím plánu a poskytuje žákovi, škole i zákonnému zástupci žáka poraden-

skou podporu. V případě nedodržování stanovených opatření informuje o této skutečnosti ředitele školy.

(9) Ustanovení odstavců 6 a 7 se vztahují na změny v individuálním vzdělávacím plánu obdobně.

§ 7

Asistent pedagoga

(1) Hlavními činnostmi asistenta pedagoga²⁾ jsou pomoc žákům při přizpůsobení se školnímu prostředí, pomoc pedagogickým pracovníkům školy při výchovné a vzdělávací činnosti, pomoc při komunikaci se žáky, při spolupráci se zákonnými zástupci žáků a komunitou, ze které žák pochází.

(2) Žádost o souhlas se zřízením funkce asistenta pedagoga obsahuje název a sídlo právnické osoby, která vykonává činnosti školy, počet žáků a tříd celkem, počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, dosažené vzdělání asistenta pedagoga, předpokládanou výši platu nebo mzdy, zdůvodnění potřeby zřízení funkce asistenta pedagoga, cíle, kterých chce ředitel školy zřízením této funkce ve škole dosáhnout, a náplň práce asistenta pedagoga.

§ 8

Organizace speciálního vzdělávání

(1) Forma a obsah speciálního vzdělávání žáka a míra podpůrných opatření se stanoví podle rozsahu speciálních vzdělávacích potřeb žáka.

(2) Speciální vzdělávání a podpůrná opatření doporučená školským poradenským zařízením zabezpečuje škola ve spolupráci se školským poradenským zařízením.

(3) Ve třídě mateřské školy samostatně zřízené pro děti se zdravotním postižením je rozsah výuky předmětů speciálně pedagogické péče nejvýše 3 hodiny denně.

(4) Žáci se zdravotním postižením, kteří se vzdělávají v základní škole nebo třídě základní školy samostatně určené pro tyto žáky, mohou mít na prvním stupni nejvýše 5 vyučovacích hodin v dopoledním vyučování a 5 vyučovacích hodin v odpoledním vyučování; na druhém stupni nejvýše 6 vyučovacích hodin v dopoledním vyučování a 6 vyučovacích hodin v odpoledním vyučování.

(5) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách zřízených pro žáky se zdravotním postižením mohou být zařazeni žáci 2 i více ročníků.

²⁾ § 8 odst. 3 zákona č. 158/1998 Sb., o zaskově ředí a o změně dalších zákonů.

³⁾ Vyhláška č. 65/2005 Sb., kterou se stanoví členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonnosti pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonnosti, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a základy pro zvýšení krajských normativů (vyhláška o krajských normativních).

Příloha č. 1 D

Strana 506

Sbírka zákonů č. 73 / 2005

Částka 20

(6) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách určených pro žáky s těžkým zdravotním postižením mohou zabezpečovat výchovně vzdělávací činnost souběžně 3 pedagogičtí pracovníci, z nichž 1 je asistent pedagoga.

(7) Ve třídách, odděleních a studijních skupinách, ve kterých se vzdělává žák se zdravotním postižením, může se souhlasem ředitele školy a zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka působit osobní asistent, který není zaměstnancem právnické osoby, která vykonává činnost školy.

(8) Ve vybraných předmětech se žáci se zdravotním postižením v rámci svých možností mohou vzdělávat společně s ostatními žáky školy a být zapojeni do všech činností školy v době mimo vyučování.

(9) Pro osoby s těžkým mentálním postižením, více vadami nebo autismem, které nezískaly základy vzdělání, může základní škola speciální organizovat kurzy k jejich získání.

(10) Pro přípravu na vzdělávání dětí s těžkým mentálním postižením, více vadami nebo autismem lze zřídit přípravný stupeň základní školy speciální.

§ 9

Zařazování žáků se zdravotním postižením do speciálního vzdělávání

(1) Zařazení žáka se zdravotním postižením do některé formy speciálního vzdělávání podle § 3 provádí ředitel školy na základě doporučení školského poradenského zařízení a souhlasu zákonného zástupce žáka nebo zletilého žáka.

(2) Zařazení žáka se zdravotním postižením do některé formy speciálního vzdělávání podle § 3 může předcházet diagnostický pobyt tohoto žáka ve škole, do níž má být zařazen, a to v délce 2 až 6 měsíců.

(3) Dojde-li k významné změně speciálních vzdělávacích potřeb žáka se zdravotním postižením, zařazení tohoto žáka do režimu speciálního vzdělávání přezkoumá školské poradenské zařízení a případně navrhuje úpravu tohoto režimu. V případě přefazení do jiného vzdělávacího programu zařadí ředitel školy žáka do ročníku, který odpovídá dosaženým znalostem a dovednostem žáka.

(4) Pokud ředitel běžné školy nebo ředitel speciální školy nezařadí žáka se zdravotním postižením, který má povinnost plnit školní docházku, do některé z forem speciálního vzdělávání podle § 3, oznámí tuto skutečnost zákonnému zástupci žáka se zdravotním

postižením, krajskému úřadu a obci, v níž má žák trvalý pobyt.

§ 10

Počty žáků

(1) Třída, oddělení a studijní skupina zřízená pro žáky se zdravotním postižením a třída ve škole při zdravotnickém zařízení má nejméně 6 a nejvíce 14 žáků s přihlednutím k věku a speciálním vzdělávacím potřebám žáků. Třída, oddělení a studijní skupina zřízená pro žáky s těžkým zdravotním postižením má nejméně 4 a nejvíce 6 žáků.

(2) K doplnění počtu žáků ve třídě, oddělení a studijní skupině stanoveného v odstavci 1 mohou být na základě žádosti zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka zařazeni i žáci bez zdravotního postižení. Jejich počet nepřesáhne 25 % nejvyššího počtu žáků ve třídě, oddělení nebo studijní skupině podle odstavce 1.

(3) Ředitel školy může dělit třídy, oddělení a studijní skupiny na skupiny v souladu se školním vzdělávacím programem, pedagogickými, hygienickými, ekonomickými a prostorovými podmínkami¹⁰⁾, požadavky na bezpečnost žáků a ochranu jejich zdraví a charakterem předmětu.

(4) Ve třídě běžné základní nebo střední školy, v oddělení běžné konzervatoře a ve studijní skupině běžné vyšší odborné školy lze s přihlednutím k rozsahu speciálních vzdělávacích potřeb žáků individuálně integrovat nejvýše 5 žáků se zdravotním postižením.

(5) Při odborném výcviku ve střední škole samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením se skupiny naplňují do počtu stanoveného zvláštním právním předpisem¹¹⁾, v ostatních případech se skupina při praktickém vyučování naplňuje do počtu 6 žáků.

(6) Speciální škola a škola při zdravotnickém zařízení má nejméně 10 žáků.

§ 11

Péče o bezpečnost a zdraví žáků

(1) V jedné skupině žáků se zdravotním postižením při koupání a plaveckém výcviku nepřevyšuje se zdravotním postižením připadají na 1 pedagogického pracovníka nejvýše 4 žáci; vyžaduje-li to zdravotní stav žáka, je možné ve škole při zdravotnickém zařízení a s žáky s těžkým zdravotním postižením konat plavecký výcvik individuálně.

¹⁰⁾ § 7 odst. 1 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů.

Vyhláška č. 109/2001 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na prostory škol, předškolních zařízení a některých školských zařízení.

¹¹⁾ Nařízení vlády č. 68/2004 Sb., o soustavě oborů vzdělání v základním, středním a vyšším odborném vzdělávání.

Příloha č. 1 E

(2) Lyžařský výcvik provádí 1 pedagogický pracovník s nejvýše 8 žáky se zdravotním postižením. U žáků slabozrakých a žáků s tělesným postižením připadá na 1 pedagogického pracovníka nejvýše 6 žáků, u žáků nevidomých na 1 pedagogického pracovníka připadá 1 žák.

(3) Přesahuje-li počet žáků při akci mimo místo, kde se uskutečňuje vzdělávání¹²⁾, počet žáků stanovený na příslušnou třídu nebo skupinu, zabezpečí ředitel školy dozor další zletilé osoby, která je způsobilá k právním úkonům a je v pracovněprávním vztahu k právnické osobě, která vykonává činnost školy.

(4) Ředitel speciální školy může pro žáky se zdravotním postižením zajistit léčebně preventivní a rehabilitační péči.

Příloha č. 2 A

Hodnocení IVP Terezy 2. pololetí 2005/2006

Český jazyk – mluvnice

Upevňování písmen abecedy (velká, malá, psací, tiskací) – *přepis i opis bez obtíží, pouze některá velká písmena čítají potíže.*

Věta jako jazykový celek. Začátek a konec věty – *určí a rozezná začátek a konec věty s asistencí.*

Druhy vět – *oznamovací, rozkazovací, otázecí – určí 3 základní druhy vět, pozná a napíše znaménka.*

Slova stejného a opačného významu – *dvojice rozezná a doplní samostatně, asistence u čtení.*

Správné napojování písmen ve slabiky, slova – *stále nutná procvičovat vazby s písmeny o, v, s, n.*

Další prohlubování správných návyků při psaní velkých písmen – *potíže u písmen F, L, Z.*

Rozvoj grafomotorických dovedností, uvolňovací cviky – *zařazeny do každodenní výuky.*

Diktát písmen (střídání velkých, malých), diktát slabik – *přepis i opis zvládá samostatně, diktát písmen ano, slabiky s obtížemi, rádo pracuje u tabule.*

Doplňování písmen, spoj obrázek s písmenem – *využití PC (lekce Terrasoft) – samostatně spojí pouze celé slovo s obrázkem, počítačová písmena s asistencí, přitahuje slova k obrázkům.*

Český jazyk – sloh

Vypravování – *dokáže převyprávět pohádku, zážitek z víkendu, děj oblíbené knihy, filmu, seriálu.*

Vhodné oslovení – *ví, jaké je vhodné oslovení (učitelko, Mílo) a prakticky jej používá.*

Adresa – *znalost vlastní adresy – ústně zná, samostatně napsat nezvládne, pouze přepis nebo opis.*

Otázky a odpovědi – *dokáže odpovídat na otázky i je vytvořit, v textu rozezná (dle znamének).*

Doplňování vhodných slov – *slovní zásoba se rozvíjí, užívání synonym, antonym.*

Chování v dopravních prostředcích – *oproti předchozím letům zlepšení, zná a dodržuje základní pravidla slušného chování, častěji ráda.*

Rok v přírodě – *umí vyjmenovat roční období, přiřadí obrázky, určí typické značky, ví, jak chránit životní prostředí.*

Dny v týdnu, měsíce – *samostatně zvládá vyjmenovat a opsat, seřadit s asistencí.*

Český jazyk – čtení

Prohloubení výcviku čtení (globální metoda) – *zvládá slova dvojslabičná, potíže při čtení hlásky h, ě, zlepšení u dvojhásek, slova trojslabičná stále s obtížemi. Snaží se číst předložky se slovem.*

Rozšíření a zpřesňování slovní zásoby – *zlepšení, rozšíření, srozumitelnost slov se zlepšuje.*

Čtení jednoduchých vět s porozuměním – *prohlubování dovedností, reprodukce čteného textu.*

Práce s dětskými časopisy, vyhledávání známých písmen, slabik, slov – *velmi oblíbená činnost.*

Dramatizace jednoduchých textů a kultura mluveného projevu – *nácvik čtyřverší, přednesu, příprava pásma na vánoční besídku, zvládne několik slov jednoduché písně.*

Čtení s porozuměním – *po přečtení i neznámého textu dokáže vyprávět děj příběhu, popsat hlavní postavy.*

Matematika

Konkrétní představa o přirozených číslech v oboru do 100 (číselná osa, porovnávání čísel) – *pracuje samostatně, dokáže čísla napsat, určit, přečíst, porovnat, tépe celé desítky.*

Sčítání a odčítání v oboru do 20 – *problémy při přechodu 10, lépe při konkrétní manipulaci s předměty.*

Numerace v oboru do 100 – *znalost čtení a psaní čísel do 100 – bez obtíží je čtení, zápis čísel nepřesný.*

Diktát čísel, příkladů – *zvládá samostatně a bez obtíží, chybí minimálně.*

Příloha č. 2 B

- Počítání s penězi (rozlišení, dražší – levnější) – ráda pracuje s penězi, chybuje ale v rozpočítávání bankovek, zvládá s názorem samostatně v oboru do 20 a celé desítky do 100, samostatně nakoupí pohled, pečivo (za doprovodu asistentky)
- Využití vztažku o n - více, o n – méně – rozliší, v které skupině je prvků více, o kolik aurno s názorem
- Slovní úlohy s použitím platidel – zvládá s asistencí
- Seznámení s pojmem polovina – chápá pojem celý, polovina, dokáže věc rozdělit na polovinu, porovnat, co je více
- Určování času na půlhodiny – zvládá samostatně, někdy s drobnými chybami, zápis či zakreslení ručičky s asistencí
- Hodiny – $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$, $\frac{3}{4}$, celá; ráno, poledne, večer – části dne rozlišuje bez obtíží, určování času pouze na celá, nebo půl.
- Jednotka délky – 1 metr, měření – samostatně a správně určí, co se měří, seznámení s jednotkou 1 m.
- Jednotka hmotnosti – 1 kilogram, vážení – samostatně a správně určí, co se váží, výběr prvků ze skupiny věcí, seznámení s jednotkou 1 kg, zápis zvládá samostatně
- Sečítání a odčítání desítek, násobky čísla 10 – samostatně jen s pomocí kalkulatoru, desítkových řad nebo počítače, při zápisu nutná asistence
- Násobky čísla 2 – seznámení s řadou násobků, čísla pojmenuje, zapíše, ale samostatně násobky neurčí

Geometrie – kreslení křivých a přímých čar – zvládá samostatně, dokáže rozlišit rovné a křivé

- práce s pravítkem (měření) – při práci s pravítkem nejistá, ale jednodušší úkoly zvládá samostatně, měření na cm pouze s asistencí
- přímka – rýsování občas nepřesné, stejně tak i měření, pouze s asistencí
- poznávání geometrických tvarů – pozná čtverec, obdélník, trojúhelník, kruh, přiřadí správný název, vybere správně ze skupiny prvků, pracuje samostatně
- vztahy nad, pod, vedle, před, za (doplněny počtem – prohlubování učiva) – prohlubování učiva – probíráno průběžně s jiným učivem, určí bez obtíží, při zápisu nutná asistence

Vlastivěda (4. ročník)

Témata, která jsou uvedena v individuálním plánu byla s Terezkou probírána. V hodinách chybí asistence paní pedagogické asistentky. Tereška probírá jiné učivo než ostatní žáci ve třídě a samostatně nedokáže pracovat. Velmi dobře zvládla témata o rodině, dny, týdny, měsíce, poznávání hodin ovládá opravdu skvěle. Všechna ostatní témata byla pro ni těžká, ale snaží se. V každé hodině pracovala s nakopírovanými listy z pracovního sešitu. Úkoly byly vybírány vzhledem k Terežčiným schopnostem a možnostem.

Přírodověda (4. ročník)

V hodinách přírodovědy pracovala Tereška společně s paní pedagogickou asistentkou. Všechna témata z individuálního plánu byla splněna. Úkoly vypracovávala do nakopírovaných listů z pracovního sešitu pro 4. ročník. Velmi dobře zvládla všechna probíraná roční období, rostliny a zvířata, části lidského těla. Práce s paní pedagogickou asistentkou je pro Terešku vhodnější, nedokáže sama pracovat a rozdílnost učiva ostatních žáků ve třídě ji ruší.

Příloha č. 2 C

Pracovní vyučování

- Zlepšit jemnou motoriku rukou (tlaničky, knoflíky, zip) – ráda pracuje samostatně, ale výsledek není odpovídající, chybí trpělivost, někdy se dožaduje přítomnosti asistentky.
- Pečlivost a upřímnost při práci – únavenost při práci činí potíže, s prací je rychle hotová, ale záleží jí na výsledku a klade si ohodnocení.
- Velký důraz na praktické činnosti ze života (nákupy, vaření, úklid, cestování, telefonování, obchod) – zvládá samostatně a bez obtíží.
- Využívání osobního počítače – samostatně zvládá počítač vypnout, zapnout, soubor uložit, smazat, zvládne psaní s diktátem písmen i samostatný přepis.
- Zapojení do třídního kolektivu je 100%.

Hudební výchova – je jedna z nejoblíbenějších činností, Tereška velmi ráda zpívá. Při hudbě je velmi spontánní a šťastná, zpěv je často doprovázen i tancem. Písničky si pamatuje a velmi ráda zpívá.

Tělesná výchova – Tereška ráda cvičí, nemusí se nutit do činností. Ve druhém pololetí se Tereška zúčastnila ozdravného pobytu, kde se aktivně zapojovala do všech činností (procházky, soutěže, hry, sportovní turnaje).

Výtvarná výchova - pracuje pouze s pedagogickou asistentkou nebo paní učitelkou, často chce „sama“ bez zájmu o výsledek.

Příloha č. 3 A

Doplň geometrické tvary číslem podle vzoru.

Vzor

1

2

3

3

1

2

1

3

2

3

1

3

1

2

1

3

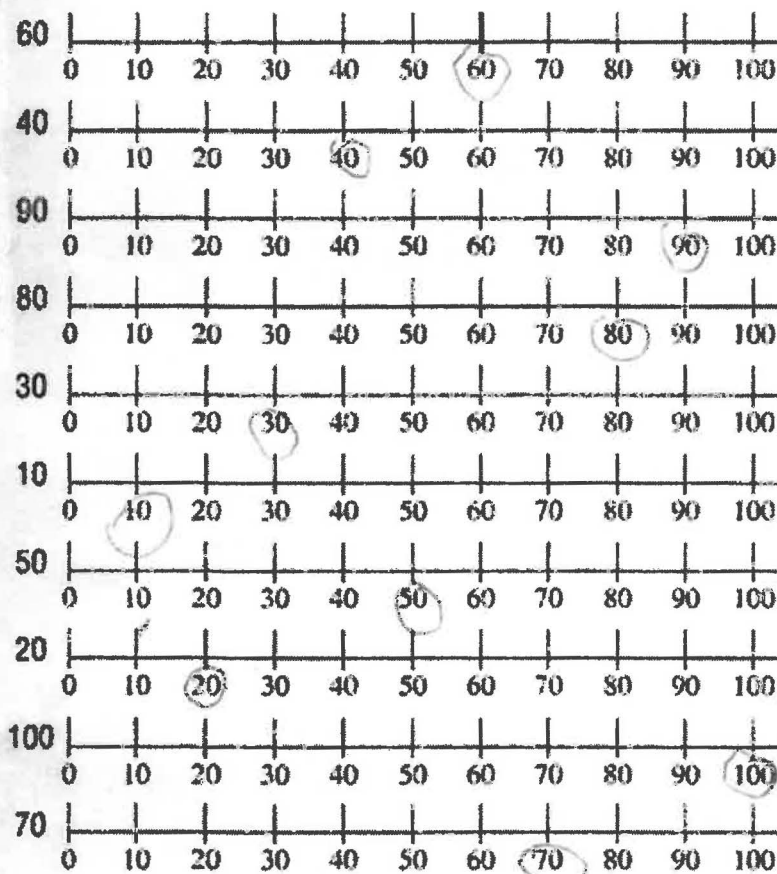
1

2

3

Příloha č. 3 B

1 Vyznač daná čísla na číselné ose.

2 Dopln.

60 > 50
 40 < 60
 90 > 80
 80 < 100
 30 < 50
 10 < 30
 50 > 10
 20 > 10
 100 < 110
 70 = 70

3 Doplni správně.

10 < 60	30 = 30	50 < 49 x	12 < 20, 40
70 > 20	40 < 90	20 > 43 x	70 > 60, 60
50 < 80	50 < 60	100 > 42	19 < 21, 20
90 < 40 x	20 > 10	70 = 47 x	100 > 2, 21
30 > 100 x	47 > 80	40 < 43	40 < 30, 80
40 < 30 x	20 < 70	80 < 46 x	60 > 43, 57 x

Příloha č. 3 C

N. Engels: Sto číselná stránka

10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----

84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

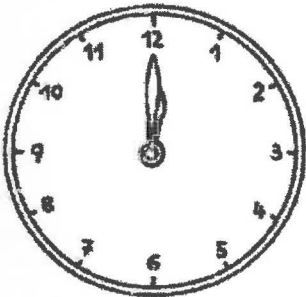
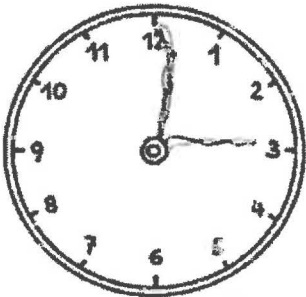
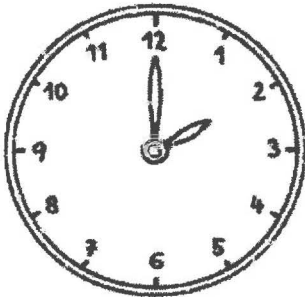
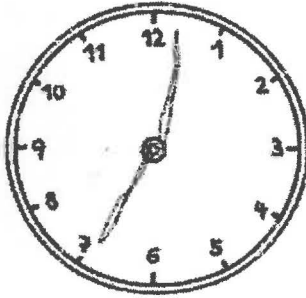
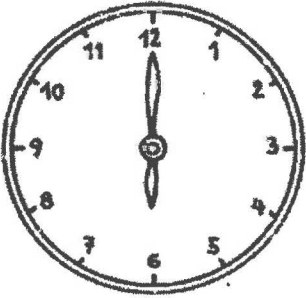
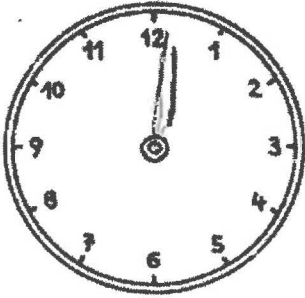
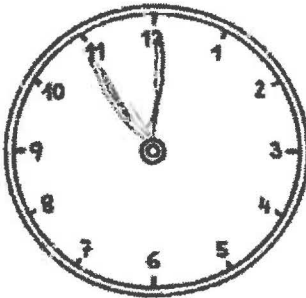
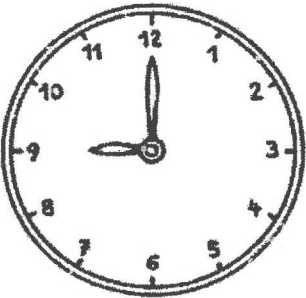
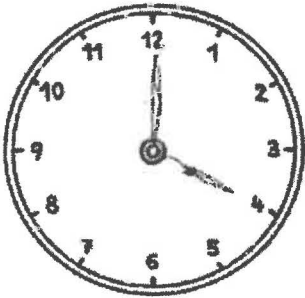
37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

TREE A

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Příloha č. 3 E

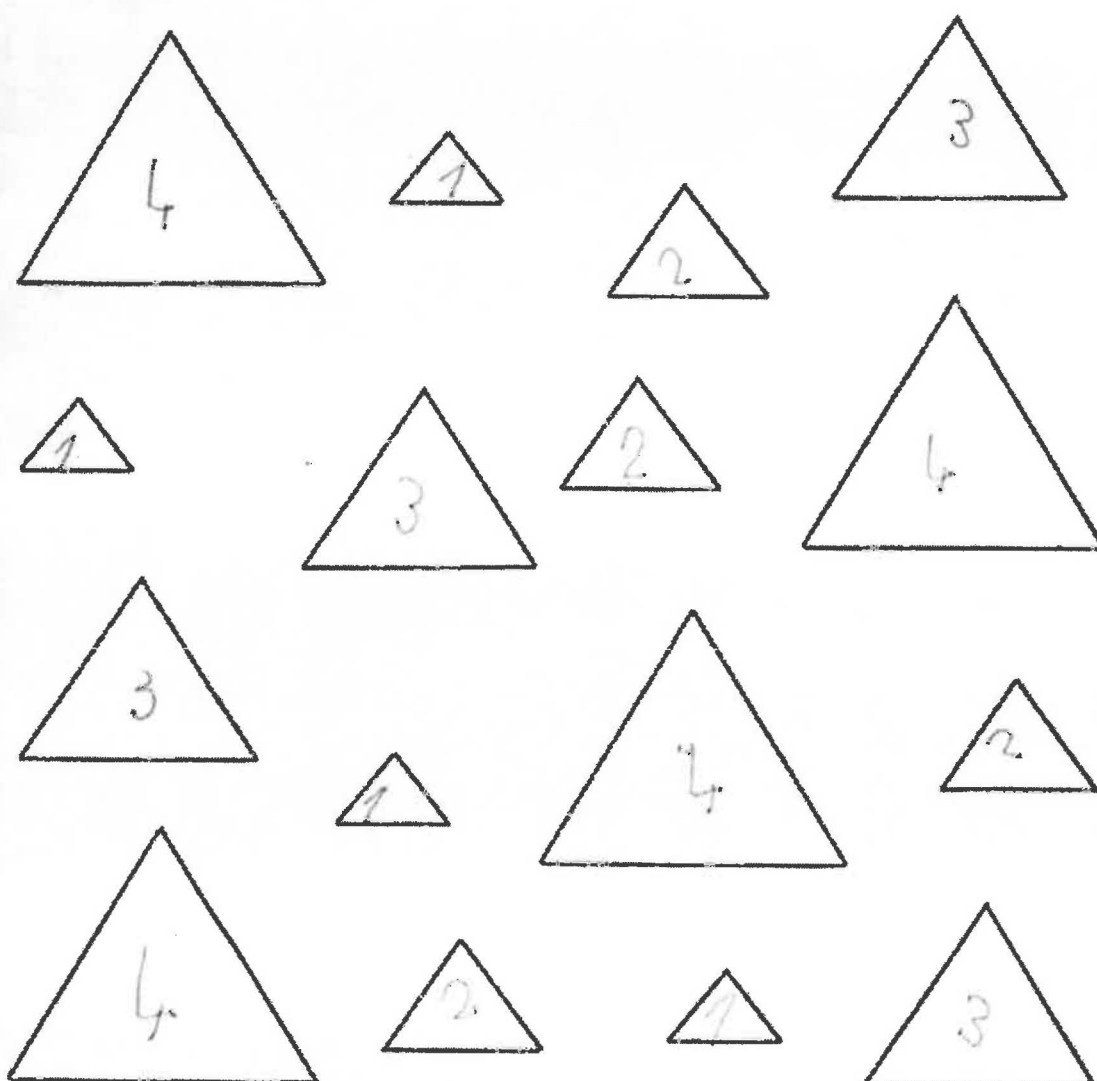
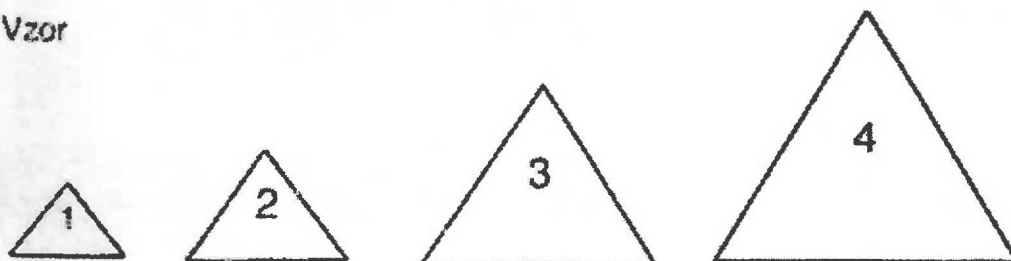
1. Doplníš číslici, nebo dokreslí ručičky.

		
12 hod	3 hod	2 hod
		
7 hod	6 hod	12 hod
		
11 hod	9 hod	4 hod

Příloha č. 3 F

Doplň geometrické tvary číslem podle vzoru.

Vzor

Příloha č. 3 G

1. Doplň rozklad.

TEREZA

 $\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 10 \quad 10 \end{array}$	$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 10 \quad 10 \end{array}$
 $\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 15 \quad 5 \end{array}$	$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 15 \quad 5 \end{array}$
 $\begin{array}{c} 19 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 16 \quad 3 \end{array}$	$\begin{array}{c} 19 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 16 \quad 3 \end{array}$
 $\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 11 \quad 9 \end{array}$	$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 11 \quad 9 \end{array}$
 $\begin{array}{c} 18 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 14 \quad 4 \end{array}$	$\begin{array}{c} 18 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 14 \quad 4 \end{array}$
 $\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 18 \quad 2 \end{array}$	$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 18 \quad 2 \end{array}$

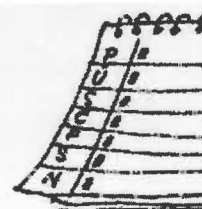
2. Doplň rozklad a napiš příklad na tabuli.

$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 17 \quad 3 \end{array}$	$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 16 \quad 4 \end{array}$	$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 20 \quad 0 \end{array}$	$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 12 \quad 8 \end{array}$	$\begin{array}{c} 20 \\ \swarrow \quad \searrow \\ 19 \quad 1 \end{array}$
--	--	--	--	--

Příloha č. 3 H

Rok v přírodě

Začíná nový rok. Máme nový kalendář.
Rok má dvanáct měsíců.

leden

únor

únor

březen

březen

duben

duben

květen

červen

červenec

srpen

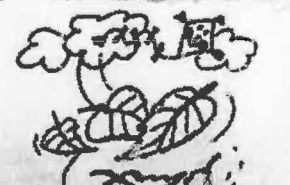
září

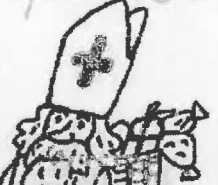
říjen

listopad

prosinec

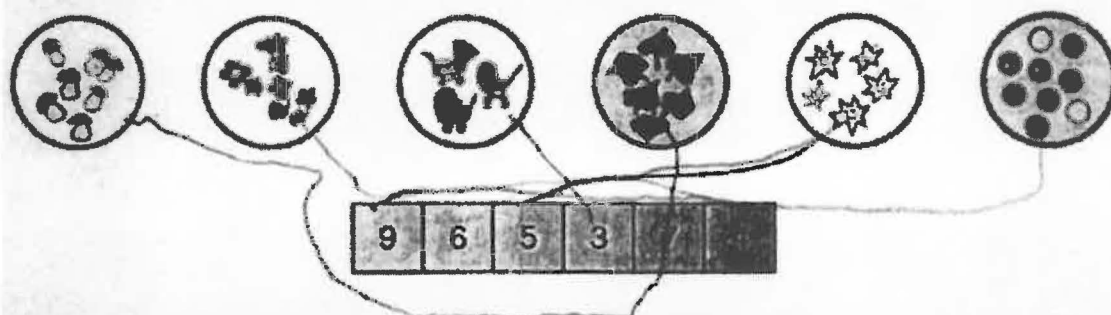

prosinec

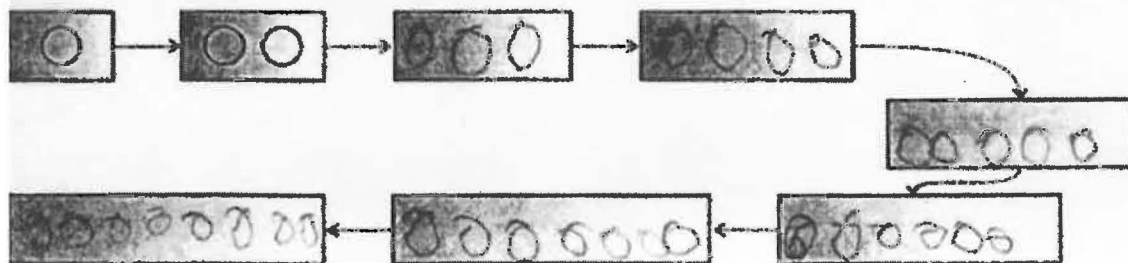
Příloha č. 3 I

MATEMATIKA

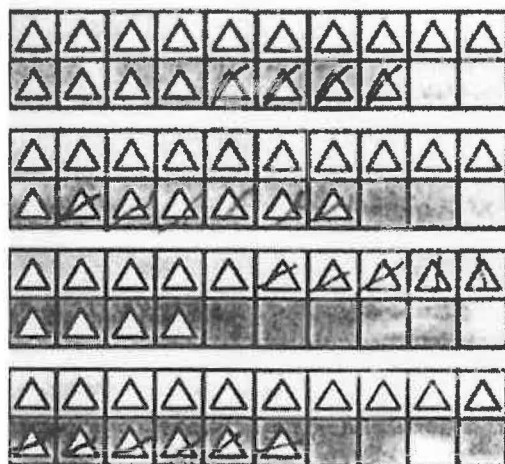
1. Spočítej věci na obrázku a spoj obrázek čarou se správným číslem.

2. Postupuj podle šipek. Do rámečků nakresli kolečka, vždy o jedno více.

3. Znázorni a vypočítej.

$18 - 4 =$

14

$19 - 1 =$

18

$17 - 6 =$

11

$16 - 7 =$

9

$14 - 5 =$

9

$13 - 2 =$

11

$16 - 6 =$

10

$12 - 4 =$

8

Příloha č. 4 A

Hodnocení IVP 1. pololetí 2005/2006

Český jazyk – mluvnice

- Opakování -- velká, malá písmena – psoni malých písmen nedělá Jirkovi potíže. Velká písmena zná, ale je třeba někdy s jejich psaním pomoci.
- Nácvik samostatného opisu – neustále procvičovat – není schopen samostatného opisu. Nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou, jednotlivá písmena jsou mu diktována.
- Vlastní jména - ví, jak se píš, ale je nutná asistence
- Věta – začátek a konec věty v řeči a písmu – rozlišuje v řeči i v písmu, při psaní nutná asistence.
- Druhy vět - věta oznamovací, rozkazovací, tázací – v textu ústně rozliší druhy vět, je schopen pracovat samostatně. V psaném projevu je nutná asistence.
- Slovo – slovosled – učivo 2. pololetí
- Slova opačného, stejného významu – v ústním projevu zvládá učivo samostatně. Vynalí slova opačného i stejného významu.
- Samohlásky, souhlásky – délka - učivo 2. pololetí
- Psaní písmen, slov podle diktátu – slova píše pouze podle diktátu jednotlivých písmen.
- Napsat samostatně vlastní jméno a příjmení – zatím stále samostatně nenapíše vlastní jméno a příjmení.

Český jazyk – sloh

- Vypravování – Jirka dokáže vyprávět pohádku, zážitek z víkendu. Bohužel srozumitelnost slov je stále horší.
- Vhodné oslovení – ví, jaké je vhodné oslovení. Když má dobrou náladu, není zde problém. Umí i pěkně o něco požádat. Bohužel stále častěji používá neslušné výrazy.
- Adresa – zná ústně svoji adresu
- Otázky a odpovědi – dokáže odpovídat na otázky. Otázky je schopen i tvořit, vše závisí na jeho náladě a chuti spolupracovat.
- Doplnění vhodných slov – pokud chce spolupracovat, umí doplnit do textu vhodná slova.
- Chování v dopravních prostředcích - učivo 2. pololetí
- Rok v přírodě - učivo 2. pololetí
- Dny v týdnu, měsíce – umí vyjmenovat dny v týdnu i jednotlivé měsíce. Zná roční období.

Český jazyk – čtení

- Pomalejší čtení s porozuměním – došlo ke zhoršení ve čtení. Nečte souvisle, přeskakuje z řádku na řádek.
- Nácvik samostatného čtení s porozuměním, (nácvik s pedagogickou asistentkou) - někdy čte s porozuměním.
- Čtení neznámého textu – zvládá pouze s asistencí, nedokáže udržet pozornost. Přeskakuje z řádku na řádek.
- Správná intonace vět oznamovacích, rozkazovacích, tázacích – věty čte se správnou intonací.
- Správné čtení předložky se slovem – srazí se číst předložku se slovem.
- Rozvoj slovní zásoby – správná výslovnost, srozumitelnost všech slov, používání vět – značně se zhoršila srozumitelnost slov.

Matematika

Při hodinách matematiky je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou. Jirka stále častěji odmítá samostatně pracovat, do všech činností je nucen. Výuka matematiky probíhá individuálně, v jiné učebně podle individuálního vzdělávacího plánu a dle uslov Pomocné školy.

- Sečítání a odčítání v oboru do 10, rozklad čísel – v oboru do 5 sečítá samostatně, ostatní operace jsou nepřesné, rozklady pouze s asistencí
- Numerace v oboru do 20.
 - Počítání předmětů v daném souboru - po aktivizaci zvládne samostatně.
 - Vytváření různých souborů o daném počtu prvků – zvládá s malou asistencí
 - Porovnávání čísel, rozklad čísel – porovnává samostatně, rozklady jen s asistencí
 - Orientace na číselné ose – stále nepřesně, pomalá

Příloha č. 4 B

- Čtení a psaní čísel v oboru do 20 – čtení je v pořádku, samostatně zvládne opis a diktát čísel, při psaní někdy chybuje (12X20)
- Sečítání a odčítání čísel v oboru do 20 bez přechodu přes desítku - učivo 2. pololetí
- Numerace v oboru do 100 – znalost čtení a psaní číslíc do 100 - učivo 2. pololetí
- Jednotka hmotnosti – 1 kilogram, vážení - učivo 2. pololetí
- Manipulace s penězi, znalost mincí 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč – mince rozezná, ale nerad s nimi manipuluje.
- Pojem dražší, levší – určí, co je dražší/levnější.
- Den, hodina - určování času (půl, celá) – určí celé hodiny
- Diktát číslíc, příkladů – zvládá diktát číslíc do 20, v diktátě příkladů chybuje
- Řešení jednoduchých slovních úloh – zvládá pouze s asistencí.
- Geometrie** - kreslení křivých a přímých čar – samostatný při kreslení křivých čar, přímé s asistencí
 - práce s pravítkem (měření) – práce je nepřesná, měření jen s asistencí.
 - přímka – rýsování - učivo 2. pololetí
 - poznávání geometrických tvarů - učivo 2. pololetí
 - vztahy nad, pod, vedle, před, za (doplněny počtem – prohlubování učiva) – probíráno průběžně během školního roku, zvládá s asistencí.

Vlastivěda

Pokud se nepracuje s pracovními sešity, je Jirka schopen se plně zařadit do výuky. Při doplňování pracovních sešitů je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou nebo s paní učitelkou

- Škola – zná prostředí školy a dokáže se v něm orientovat i o něm pohovořit.
- Rodina – velmi rád vypráví o rodině. Rodina je pro něho důležitá a má ji velmi rád. Hezký vztah má i k prarodičům.
- Den, týden, měsíc, rok – umí pojmenovat dny v týdnu, jednotlivé měsíce.
- Roční období - rozlišuje roční období i jejich charakteristické rysy.
- Orientace - škola, třída – dokáže se orientovat ve škole i ve třídě
- Řeka - učivo 2. pololetí
- Jak cestujeme - učivo 2. pololetí
- Chování na silnici - učivo 2. pololetí
- Památky v naší krajině - učivo 2. pololetí
- Životní prostředí - učivo 2. pololetí

Přírodověda

Stejně jako ve vlastivědě se plně zařazuje do výuky. Při práci s pracovními sešity je nutná asistence

- Člověk a příroda
- Příroda živá, neživá – dokáže rozlišit, co patří a nepatří do živé a neživé přírody
- Podzim – zná charakteristické rysy podzimu. Vyjmenuje podzimní měsíce
- Zvířata v přírodě – pojmenuje a rozlišuje jednotlivá zvířata.
- Hlavní části zvířecího těla – rozlišuje a pojmenuje hlavní části zvířecího těla.
- Zima - zná charakteristické rysy zimy. Vyjmenuje zimní měsíce.
- Lidské tělo – umí ukázat a pojmenovat jednotlivé části lidského těla. Dokáže ukázat a pojmenovat jednotlivé orgány, ví jak pracují a k čemu slouží.
- Čistota a péče o zdraví - učivo 2. pololetí
- Jedovaté zlovyky - učivo 2. pololetí
- Úraz - učivo 2. pololetí
- Jaro - učivo 2. pololetí
- Les a jeho význam – les jehličnatý, listnatý - učivo 2. pololetí
- Léto - učivo 2. pololetí
- Chronologie přírody - učivo 2. pololetí

Příloha č. 4 C

Pracovní vyučování

Pracovní vyučování Jirku nebaví, musí se do všech činností nutit. Samostatně nepracuje, je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou nebo s paní učitelkou.

- Zlepšit jemnou motoriku rukou (tkaníčky, knoflíky, zip) – nedošlo ke zlepšení jemné motoriky.
- Pracovat s drobným materiálem (korálky, přírodníny) – nutná asistence.
- Práce s modelovací hmotou, keramickou hlinou, modelářem – práci s keramickou hlinou nemá rád. Okamžitě je se vším hotov, bez ohledu na výsledek.
- Práce montážní a demontážní – při práci se stavebnicí snaží o samostatnost.
- Práce s papírem (trhání, střihání, lepení) – provádí s obtížemi a velkou nechuť.
- Rozvoj praktických činností – nakupy, vaření, krájení, mazání, zdobení jednohubek, zásady správného stojování, kultura při společném stravování. Krájení a mazání jednohubek zvládá s menším odporem, silnou motivací je jídlo.

Hudební, tělesná, řečová a výtvarná výchova probíhají dle tematických plánů 4. ročníku ZvŠ.

Hudební výchova – je jedna z nejoblíbenějších činností, Jirka velmi rád zpívá. Při hudbě je velmi spontánní a šťastný, zpěv je často doprovázen i tancem. Písničky si pamatuje a velmi rád zpívá, a to i v jiných předmětech.

Tělesná výchova – Jirka rád cvičí, nemusí se nutit do činností. V tomto pololetí jsme se zúčastnili plaveckého výcviku. Jirka velmi rád plave.

Řečová výchova – Jirka se plně zapojuje do výuky, pokud má dobrou náladu. Velmi rád dramatizuje pohádky (O Pejskovi a kočičce, Míkeš...), Je schopen naučit se krátkou báseň, např. Modrá očka. Největším problémem je Jirku k aktivní činnosti přimět.

Výtvarná výchova – k tvořivé činnosti má Jirka odpor, nerad maluje. Pracuje pouze s pedagogickou asistentkou nebo paní učitelkou.

Příloha č. 4 D

Hodnocení IVP Jiřího 2. pololetí 2005/2006

Český jazyk – mluvnice

- Opakování – velká, malá písmena – *psaní malých písmen nedělá Jirkovi potíže. Velká písmena zná, ale je třeba někdy s jejich psaním pomoci.*
- Nácvik samostatného opisu – *neustále procvičovat – samostatného opisu je schopen u malých a dobře známých písmen. Jinak je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou, jednotlivá písmena jsou diktována.*
- Vlastní jména – *ví, jak se píše, ale je nutná asistence.*
- Věta – začátek a konec věty v řeči a písmu – *rozdílí v řeči i v písmu, při psaní nutná asistence.*
- Druhy vět – věta oznamovací, rozkazovací, tázací – *v textu ústně rozliší druhy vět, je schopen pracovat samostatně. V psaném projevu je nutná asistence.*
- Slovo – slovosled – *ústně zvládá určit pořadí slov ve větě.*
- Slova opačného, stejného významu – *v ústním projevu zvládá učivo samostatně. Vymyslí slova opačného i stejného významu.*
- Samohlásky, souhlásky – délka – *stále činí obtíže, rozozná pouze s hlasovým důrazem.*
- Psaní písmen, slov podle diktátu – *slova píše pouze podle diktátu jednotlivých písmen, diktát slov nezvládá.*
- Napsat samostatně vlastní jméno a příjmení – *samostatně opíše vlastní jméno a příjmení.*

Český jazyk – sloh

- Vypravování – *Jirka dokáže vyprávět pohádku, začátek z víkendu. Bohužel srozumitelnost slov je stále horší.*
- Vhodné oslovení – *ví, jaké je vhodné oslovení. Když má dobrou náladu, není zde problém. Umí i pěkně o něco požádat. V případě užívání neslušných výrazů došlo k mírnému zlepšení.*
- Adresa – *zná ústně svoji adresu.*
- Otázky a odpovědi – *dokáže odpovídat na otázky. Otázky je schopen i tvořit, vše závisí na jeho náladě a chuti spolupracovat.*
- Dopřívání vhodných slov – *pokud chce spolupracovat, umí doplnit do textu vhodná slova.*
- Chování v dopravních prostředcích – *velmi rád cestuje, chování na veřejnosti je bez obtíží.*
- Rok v přírodě – *zná a rozlišuje charakteristické znaky ročních období, vyjmenuje a popisuje základní rostliny a zvířata, popisuje, jak vypadá krajina v určitém ročním období.*
- Day v týdně, měsíce – *umí vyjmenovat dny v týdnu i jednotlivé měsíce. Zná roční období.*

Český jazyk – čtení

- Pomalejší čtení s porozuměním – *došlo ke zhoršení ve čtení. Nečte souvisle, přeskakuje z řádku na řádek, neudrží pozornost.*
- Nácvik samostatného čtení s porozuměním (nácvik s pedagogickou asistentkou) – *já známý text čte s porozuměním.*
- Čtení neznámého textu – *zvládá s asistencí, nedokáže udržet pozornost. Přeskakuje z řádku na řádek.*
- Správná intonace vět oznamovacích, rozkazovacích, tázacích – *věty čte se správnou intonací.*
- Správné čtení předložky se slovem – *umí se číst předložku se slovem.*
- Rozvoj slovní zásoby – *správná výslovnost, srozumitelnost všech slov, používání vět – značně se zhoršila srozumitelnost slov (zvatání, křikání).*

Matematika

Při hodinách matematiky je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou. Jirka stále častěji odmítá samostatně pracovat, do všech činností je nucen. Výuka matematiky probíhá individuálně, výně učebně podle individuálního vzdělávacího plánu a dle osnov Pomocné školy.

- Sčítání a odčítání v oboru do 10, rozklad čísel – *v oboru do 5 sčítá samostatně, ostatní operace jsou nepřesné, rozklady pouze s asistencí.*

Příloha č. 4 E

- Numerace v oboru do 20.
 - Počítání předmětů v daném souboru – *po aktivizaci zvládne samostatně.*
 - Vytváření různých souborů o daném počtu prvků – *zvládá s malou asistencí.*
 - Porovnávání čísel, rozklad čísel – *porovnává samostatně, rozklady jen s asistencí.*
 - Orientace na číselné ose – *zvládá samostatně, někdy nepřesně.*
 - Čtení a psaní čísel v oboru do 20 – *čtení je v pořádku, samostatně zvládne opis a diktát čísel, při psaní někdy chybuje (12X20).*
 - Sečítání a odčítání čísel v oboru do 20 bez přechodu přes desítku – *konkrétní operace spojené s manipulací zvládá s asistencí.*
- Numerace v oboru do 100 – *znalost čtení a psaní čísel do 100 – přečte i napíše celé desítky, zvládá čísla pojmenovat, opsat, seřadit, porovnat.*
- Jednotka hmotnosti – 1 kilogram, vážení – *seznámení s jednotkou, rozliší, co se váží.*
- Manipulace s penězi, znalost mincí 1 Kč, 2 Kč, 5 Kč, 10 Kč, 20 Kč – *mince rozezná, ale nerad s nimi manipuluje.*
- Pojem drahý, levný – *určí, co je dražší/levnější.*
- Den, hodina – určování času (půl, celá) – *určí celé hodiny, půlhodiny pouze s asistencí.*
- Diktát čísel, příklady – *zvládá diktát čísel do 20, v diktátu příkladů chybuje.*
- Řešení jednoduchých slovních úloh – *zvládá pouze s asistencí.*
- Geometrie – kreslení krivých a přímých čar – *samostatný při kreslení krivých čar, přímé s asistencí.*
 - práce s pravítkem (měření) – *práce je nepřesná, měření na cm jen s asistencí.*
 - přímka – *rýsování – rýsuje pouze s asistencí.*
 - poznávání geometrických tvarů – *pozná pouze s asistencí a dopomocí.*
 - vztahy nad, pod, vedle, před, za (doplňeny počtem – prohlubování učiva) – *prohlašováno průběžně během školního roku, zvládá s asistencí.*

Vlastivěda

Pokud se nepracuje s pracovními sešity, je Jirka schopen se plně zařadit do výuky. Při doplňování pracovních sešitů je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou nebo s paní učitelkou.

- Škola – *zná prostředí školy a dokáže se v něm orientovat i o něm pohovořit.*
- Rodina – *velmi rád vypráví o rodině. Rodina je pro něho důležitá a má ji velmi rád. Hezký vztah má i k prarodičům.*
- Den, týden, měsíc, rok – *umí pojmenovat dny v týdnu, jednotlivé měsíce.*
- Roční období – *rozlišuje roční období i jejich charakteristické rysy.*
- Orientace – škola, třída – *dokáže se orientovat ve škole i ve třídě.*
- Řeka – *ví, jakou barvou se značí na mapě, které řeky protékají naším městem.*
- Jak cestujeme – *cestuje velmi rád, chová se bezproblémově, pojmenuje dopravní prostředky.*
- Chování na silnici – *respektuje pravidla silničního provozu a zásady bezpečného pohybu na silnici.*
- Památky v naší krajině – *ve svém městě se dobře orientuje, zná a pojmenuje strategická místa (památkohodnoty, nemocnice, obchody, restaurace).*
- Životní prostředí – *respektuje zásady ochrany přírody, třídí odpad, ví, jak se chovat v chráněných oblastech.*

Přírodověda

Stejně jako ve vlastivědě se plně zařazuje do výuky. Při práci s pracovními sešity je nutná asistence.

- Člověk a příroda
- Příroda živá, neživá – *dokáže rozlišit, co patří a nepatří do živé a neživé přírody.*
- Podzim – *zná charakteristické rysy podzimu. Vyjmenuje podzimní měsíce.*
- Zvířata v přírodě – *pojmenuje a rozlišuje jednotlivá zvířata.*
- Hlavní části zvířecího těla – *rozlišuje a pojmenuje hlavní části zvířecího těla.*
- Zima – *zná charakteristické rysy zimy. Vyjmenuje zimní měsíce.*
- Lidské tělo – *umí ukázat a pojmenovat jednotlivé části lidského těla. Dokáže ulázar a pojmenovat jednotlivé orgány, ví jak pracují a k čemu slouží.*
- Čistota a péče o zdraví – *základní hygienické návyky jsou utvořeny a upevňovány, pečuje o své zdraví.*
- Jedovaté zlovyky – *ví, co je zdravé a co nezdravé, snaha o zdravou výživu, co nám škodí.*
- Úraz – *zná čísla integrovaného záchranného systému (hasiči, policie, RZS), ví, jak předcházet úrazům.*

Příloha č. 4 F

- Jaro – popíše krajinu, typické rostliny a živočichy pro dané roční období, rozezná stěhovavé ptáky.
- Les a jeho význam – les jehličnatý, listnatý – rozlišuje druhy lesa, vyjmenuje jejich zástupce, chápe význam lesa pro život lidí.
- Léto – popíše krajinu, typické rostliny a živočichy pro dané roční období, dokáže vyprávět o prázdninách.
- Chráníme přírodu – respektuje zásady ochrany přírody, třídí odpad, ví, jak se chovat v chráněných oblastech. Je schopen prakticky rozeznat některé chráněné či známé rostliny (praktické poznávání na ŠvP).

Pracovní vyučování

Pracovní vyučování Jirku nebaví, musí se do všech činností stále více nutit. Samostatně nepracuje, je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou nebo s paní učitelkou.

- Zlepšit jemnou motoriku rukou (tkaničky, knoflíky, zip) – nedošlo ke zlepšení jemné motoriky.
- Pracovat s drobným materiálem (korálky, přírodníny) – nutná asistence.
- Práce s modelovací hmotou, keramickou hlinou, modelářem – práci s keramickou hlinou nemá rád. Okamžitě je se vším hotov, bez ohledu na výsledek.
- Práce montážní a demontážní – při práci se stavebníci snaha o samostatnost.
- Práce s papírem (trhání, střihání, lepení) – provádí s obtížemi a velkou nechtí.
- Rozvoj praktických činností – nákupy, vaření, krájení, mazání, zdobení jednohubek, zásady správného stolování, kultura při společném stravování. Nákup samostatně nezvládne, vaří však velmi rád, zvládne drobné nákupy při přípravě jídel (obalí řízek, bramboru však neotkrábe). Krájení a mazání jednohubek zvládá s menším odporem, silnou motivací pro všechny činnosti je jídlo.

Hudební, tělesná, řečová a výtvarná výchova probíhají dle tematických plánů 4. ročníku ZvŠ.

Hudební výchova – je jedna z nejoblíbenějších činností, Jirka velmi rád zpívá. Při hudbě je velmi spontánní a šťastný, zpívá je často doprovázen i tancem. Písníčky si pamatuje a velmi rád zpívá, a to i v jiných předmětech.

Tělesná výchova – Jirka rád cvičí, nemusí se nutit do činností. Ve druhém pololetí se Jirka zúčastnil ozdravného pobytu, kde se velmi aktivně zapojoval do všech činností (procházky, soutěže, hry, sportovní turnaje).

Řečová výchova – Jirka se plně zapojuje do výuky, pokud má dobrou náladu. Velmi rád dramatizuje pohádky (O Pejskovi a kočičce, Mikeš...), Je schopen naučit se krátkou báseň, např. Modrá očka. Největším problémem je Jirku k aktivní činnosti přimět.

Ve druhém pololetí jsme se zaměřili na nápravu řeči s ohledem na srozumitelnost slov, prováděli jsme různá logopedická a jiná cvičení, aby došlo ke zklidnění tempa řeči a lepší artikulaci.

Výtvarná výchova – k tvořivé činnosti má Jirka odpor, nerad maluje. Pracuje pouze s pedagogickou asistentkou nebo paní učitelkou. Velmi často odmítá pracovat vůbec, nechce ani vybarvovat obrázky (i v pracovních sešitech z FF, VJ, pomoc rodiny).

Příloha č. 5 A

ČESKÁ REPUBLIKA

Základní škola praktická a mateřská škola speciální Pardubice, A. Krausa 2344-5

IZO 6000 96645

Třída: IV. Ročník: 4. Číslo v třídním výkazu: 6 Školní rok: 2005/2006

VYSVĚDČENÍ

list B

Jméno a příjmení:

Jiří

Datum narození:

12. září 1991

Rodné číslo:

/ pololetí	
list B číslo	1 listů B celkem
Chování, povinné předměty, nepovinné předměty, zájmové útvary	
<p>Jirka velmi chvátá na morně vypracování úkolů.</p> <p>V tomto školním roce Jirka opět spolupracuje při vyučování s pedagogickou asistentkou M. Málkovou.</p> <p>Jirka píše slova podle diktátu, ale je stále nutné mu jednatelná písmena diktovat. Stále samostatně nepíše svoje jméno a příjmení. Někdy má obtíže při psaní velkých písmen.</p> <p>Uvnitř dokáže v textu rozlišovat i druhý vět. Pokud má nájem, je schopný je i se správnou intonací přečíst.</p> <p>V písemném projevu je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou.</p> <p>Občas se i aktivně zapojuje do slohových cvičení. Dokáže vyprávět náhlet k náhendu, pohádka, dokáže odpovídat</p>	

Příloha č. 5 B

na otázky. Vše kálek, na jeho chuti spolupracovat. Pohybuje se u jirky zhoršila výslovnost a slovní zásoba se opět obohacela o některá nehezká slova.

Jirka se zhoršil ve čtení. Někte souvisle. Přeskakuje z řádku na řádek. Zhoršilo se i porozumění textu.

Při hodinách matematiky je nutná spolupráce s pedagogickou asistentkou. Jirka často odmítá pracovat. Výuka probíhá samostatně dle individuálního vzdělávacího plánu.

Numerace v oboru do 10 je nepřesná. Samostatně porovnává čísla, poskládá čísel mu činí potíže. Nepřesně se orientuje na číselné ose. Chybí někdy i při psaní čísel v oboru do 20.

Vě vlastivědě se Jirka úplně plně napojuje do výuky. Velmi rád poví o rodině. Rodina je pro něho velmi důležitá, má ji rád. Krásný vztah má i k prarodičům. Umi pojmenovat dny v týdnu, jednotlivé měsíce.

Rozlišuje charakteristické ryby ročních období.

Také v přírodovědě se napojuje do výuky.

Pojmenuje a rozlišuje jednotlivá zvířata.

Rozlišuje a pojmenuje hlavní části prŕecího těla. Umi psát a pojmenovat jednotlivé části lidského těla. Pojmenuje jednotlivé

v Pardubicích

dne 31. ledna 2006

redirektor

tržba číselník

Upozornění: Vysvědčení - list B je platné pouze jako nedílná součást Vysvědčení - listu A.